

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.)

XIII. Leó pápa Zivny Nándor erőltet. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kézzel nem adóznak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfehérvár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONTIZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Égész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilészek külön 30 kr. Nyiltter soronkint 50 kr. Többszöri hirdetéseknek engedmény
---	---	---	---	---

Az alkotmány fellüszítése.

(b. l.) Mi a jog, mi a törvény, mi az alkotmány Magyarországon? Pókháló, melyben a gyenge légy fennakad és a melyen az erős dongó keresztültör.

Azok után, a miket a magát alkotmányosnak nevező Bánffy-kormány már eddig is elkövetett, egész bátran mondhatjuk, hogy Magyarországon megszűnt minden jog, hatályát veszítette minden törvény, fel van függesztve az alkotmány. A Bánffy-kormány tényleg nem az alkotmányra eskült tett király, hanem a liberális párt nevét viselő panamista-szövetkezet nevében kormányoz. A mint ezen párt érdeke megköveteli, a szerint megtartatik vagy megsértetik minden törvény és üldöztetik minden törekvés, a mely a liberális szellemtől megméltelyezett törvények alkotmányos uton való eltörlését célozza, a mint ez a néppártot történik, ellenben kéretik és szívesen fogadtatik fegyverbarátsága, támogatása azon áramlatnak, a mely a monarchiának és így hazánknak is egyetlen szilárd alapját képező 67-es kiegyezés ellen a parlamentben és az egész országban agitál.

A 67-es alapot valló kormány szövetkezik a 67-es alapot negáló radikális szélsőbállal a 67-es alapon álló néppárt ellen. Ez az első pillanatra abszurdnak hangzik, de hamar megértjük ezen állítást, ha bebizonyítjuk, hogy a kormány csak azért üldözi a néppártot, mert ez sikraszáll a kiegyezés meghamisítása és ebből kifolyólag a magyar alkotmány, a magyar törvények durva megsértéseinek egész hosszú láncolata ellen.

A szerencsétlen egyházpolitika felforgatta az egész országot, beláthatatlan időre feldulta a vallási békét, egyik legelső eredménye pedig az volt, hogy felrázta hosszú tétlenségéből a magyar katolikuságot. Épen egy évvel ezelőtt megalakult a néppárt és csakhamar olyan dimenziókat öltött, hogy rémületbe ejtette a megvásárolt népképviselőt kegyelméből uralkodó szabadelvű kormányt.

Törvényes eszközökkel a néppárt ellen küzdeni lehetetlennek bizonyulván, a kormánynak kétségbeesett eszközökhöz kellett folyamodnia és ez a kétségbeesés végképen megfosztotta a jog, a törvény, az alkotmány tiszteletétől.

Eltekintve attól, hogy az egyházpolitikai törvények szentesítése már magában véve sem felel meg a magyar alkotmány, a koronázó eskü határozottan kimondott szellemének (de ez még Wekerle büne): a Bánffy-kormány egymásután a leginfámisabb törvénysértésekre vetemedett és nemcsak az egyházpolitika terén, hanem az egész vonalon, az igazságszolgáltatás, a közigazgatás, a közgazdaság terén, mindenütt széles, tátongó réseket ütve az alkotmányon, a törvényeken, a jogon.

A mit az egyházpolitikai törvények körül követett el a kormány, az már magában is elég, azon keserű igazság konstataálására, hogy Magyarországnak azért alkottatnak a törvényeket, hogy meg ne tartassanak. A gyermekek vallásáról szóló törvény kötelezi a közigazgatási és az anyakönyvvezetéssel megbízott közegeket, hogy kívánatra nyilatkozatot állítsanak ki a vegyes pároknak születendő gyermekeik vallására nézve. Az adonvi és gyurói esetek ékesen bizonyítják, hogy az illető közegek büntetlenül megszeghetik a törvényt, ha arról van szó, hogy a gyermekek a kath. vallásban neveltessenek. A házassági törvény és az életbeléptetési utasítások szerint a polgári házasságkötés érintetlenül hagyja az egyházi házasságkötés vallás-erkölcsi jellegét. De ez mind csak papirosnak az olyan esetek, a mikor az anyakönyvvezető egyenesen kijelenti, hogy az egyházi házasságkötés most már felesleges. Hasonlóképpen nincs kimondva törvényben, de az anyakönyvvezetők brutálisan követelik, hogy a párok épen olyan öltözetben jelenjenek meg előttük, mintha a templomba, a pap elé mennének. A belügyminiszternek

pedig mindezekre nincsen egyetlen egy szava, a miből nyilvánvaló, hogy — habár a törvény nem is mondja ki nyíltan — a kormány intenciója az egyház, a kereszténység teljes megalázása, teljes elnyomása.

Mit szólunk ahhoz, hogy a házassági bíráskodás érvényben levő törvény ellenére ruházott rá a világi törvényszékekre? És főképen mit szólunk azon országszerite ismeretes és e hasábokon is már számtalanszor tárgyalt tényhez, hogy a jegyzők megbízása az anyakönyvvezetéssel, a községek kenyszerítése az anyakönyvezés dologi költségeinek viselésére, arculcsapása a községi önkormányzatról szóló törvénynek?

A kormány nemcsak az új törvényeket nem tartja meg: a régieket is lábball tiporja, ha érdeke úgy kívánja. A népoktatási törvény szellemével határozottan ellenkezik az, hogy a néptanítók a népoktatás, a nemzeti kultúra rovására gazdasági statisztikai ügynökököt használnak. A nemzeti törvényről maga a belügyminiszter mondta legutóbbi képviselőházi beszédében, hogy a kormány nem akarja végrehajtani, de megmásmítani sem akarja.

A nyitrai petíciónak oly módon történt elintézése, hogy Janits mandátuma igazoltatott, önkéntelenül rávezeti az embert a Bánffy-kormány legfeleketébb foltjára: a választási visszavételre és a választói jog rendszeres elkobzására. Csáktornyától kezdve a két nyitrai választáson át a megvebizottsági tagválasztásokig és a küszöbön álló megyei tisztújításokig a választási törvény, minden tisztesség és becsület gyalázatos lábball tiprása jellemzi a magát liberálisnak nevező kormány eljárását. Nem a törvény szerint igazgatják ma Magyarországot, hanem a miniszterek, főispánok és szolgabírák kénye-kedve szerint. A meggyőződés szabad nyilvánítása tilos és csak az szabad, a mit a liberális urak parancsolnak, a törvény pedig csak afféle írott malaszt.

A liberalizmus, ez a bestiális dongó ma még keresztültörő a jog, a a törvény, az alkotmány pókhálóját, de ha a néppárt dacolva a hatalom

terrorizmusával ezentul is úgy halad, a mint eddig, akkor bizony remélheti minden becsületes hazafi, hogy a dongó nemsokára ártalmatlanná lesz téve, az alkotmány, a törvény, a jog pedig visszahelyezve magas piedesztáljára, a honnan a mai kormány-rendszer lerántotta a liberalizmus pocsolójába.

Szalavszky kaimakám kortes-utja és veresége.

Trencsénmegye felső és a néppárt által nagyon veszélyeztetett részében folyó hó 5-én és 6-án folytak le a megyebizottsági tagválasztások és a liberális párt csúf vereségével végződtek. Hallatlan dolog, hogy Trencsénmegye szűz-liberális talaján valaki ellenzékoskedni merészelne! De a hallatlan dolog mégis egyszer megtörtént, Szalavszky iszonyu bosszúságára. A néppárt által fenyegetett pontokra maga a kaimakám rukkolt ki korteskedni és a mameluk-hadba lelkesedést önteni. Főhadiszállásul Zsolnán lett kiszemelve. A kaimakám ur a magas kormány által bőséges szabadalmakkal és kiváltságokkal megrakott Löw-féle zsolnai posztógyárban ültette fel táborát és őt álló napig élvezte a posztógyár morvaszületésű és a recipiált néphez tartozó igazgatójának vendégszeretetét. Jutalmul a morvaszületésű igazgató, valamint a gyár morva tisztviselői felvették a jövő őrre a képviselőválasztók közé, lollohat a magyar honpolgári jogot megszerezni nem tartják érdemesnek.

A kaimakám nagy örömet érzett harededzt szívében, mikor tudomására hozták a posztógyárban, hogy Zsolnán a mameluk sereg megtette köteleességét, Baumgartner Libor főszolgabíró és Gyurics József jegyző-matrikuláns választván meg a megyei bizottságba. A néppárt előre tudta, hogy a zsolnai zsidósággal, hivatalnokokkal és vasutiakkal szemben nem nyerheti meg a harcot. Azért csak az utóbbi pillanatban állított két jelöltet, nehogy a posztógyári

szabadalmazott kortestanyán bankotézó kaimakám azt gondolja, hogy jelenlétében a néppárt mukkanni sem mer. A liberális tábor ezért lázas izgatottságba esett. A szolgabíró hivatalos szavazó jeggyel szolgált, a kinek kellett. A jegyző ur házról-házra küldötte ki a városi hajdukat osztogatni a „hivatalos” szavazó jegyeket. A zsidó hitközség elnöke egyenként járta be a recipiált választókat. A hivatalnokok, tanárok, vasutiak kegyelmes parancsot kaptak a posztógyárban izgatottan tarokkozó kaimakámtól, hogy szavazni siessenek szabadelvű meggyőződésük szerint.

A vasuti kalauzok 1/3-kor érkeztek meg a gyorsvonattal s alig mosakodtak meg, máris a szavazó urnához kellett sietniök; 3 órákor már záronként járta le is szavaztak. A szavazók a jegyző iróján át valóságos purgatóriumon mentek keresztül. — A jegyző ur előkéregette a szavazó jegyeket, veszekedett, rimázkodott, hogy meg lesz semmisítő egész életére, ha a főispán jelenlétében nem győz a liberális tábor. Erről nem is kételkedett s neki sem, annál kevésbé, mert a kaimakám ur a szavazás előtti napon fényesen kivonulván a posztógyári kortestanyából, a városba hajtattott és magas látogatásával néppárti iparosokat szerezéseltetett meg. Az elsőnél a millonaris kiállításra szánt kályhát nézte meg műértői szemmel, a többieknél csak kérdezősködött, nem állítanak-e ki valamit mint híres iparosok? Hogyan és miképpen diszúrálta ezen kívül, azt senkinek sem kötötték az orrára, de tény, hogy az erős néppárti híreben álló kályhás nem szavazott a következő napon. A kiállításra szánt kályha nagyon meglepett a kaimakám urnak: de a rossz nyelvek azt mondják, hogy a kályhás figyelmeztetve lett, hogy a szép néppárti kályha még sem nyer jutalmat a kiállításon, ha a kályhás a néppárttal fog kacérkodni. A kaimakám és a kályhás kezét szorítottak és más napon fényesen győzött a liberális párt.

De f. hó 6-án a kaimakám arca beborult, orralokonyult. A szomszéd bánfalvai és rajeci kerületekben győzött a néppártnak mind a nyolc jelöltje, dacára a hivatalos presszióknak és a kirendelt esendő-

rök szuronyainak. Sőt Bánfalván pénzt is akartak osztogatni Popper báró ordszéi és császei, de a szegény tót nép megvetéssel fordult el a lélekkufárokától. A rajeci kerületben meg lett választva: Nemcsak Ferenc esp.-plebános, Tordy Ede plebános, Holly, volt bíró és egy tanító; Bánfalván pedig 300 szavazattal 70 ellenében dr. Kubicza János ügyvéd, Krupczek Rezső földbirtokos, Frátrik Elek és Zajmusz Romuald plebánosok. Ez utóbbit már is anathémával sujtották a liberálisok, hogy t. i. pánszláv, pedig egyedüli büne, hogy szereti a szegény tót népet és a tót nyelvet, hogy többször a megyei gazdasági egyesület felhívására előadást tartott és neve alatt magyar cikkek is jelentek meg a liberális „Vágvölgyi Lap”-ban. — Hogy jövőre ilyen néppárti zuhaný nem fogja meglepni a kaimakám urnak a „szabadelvűségért” hevülő fejét, arról gondoskodva van. A választók pontos kiszámitással épen egyharmadára lettek liberálisban leszállítva és reklamációik elutasítva. Így pl. Bánfalván 60 volt választó helyett most csak 20 szerepel; Závodián 75 helyett 30; Lötaván 35 helyett 13; Szunyog-Závadán 16 helyett 4.

Ennyit a trencsényi kaimakám posztógyári táborozásáról. Végül a zsolnai néppárti kályhát melegen ajánljuk a kiállításra készülő és a költségektől „fázó” t. publikum figyelmébe.

Bors.

Wosinszky, Hasskó után Kingyera. Baacsády.

Tiszteletreméltó kézből vettük és a legnagyobb készséggel közöljük a következő sorokat:

A kormányt támogató jeles papok száma a fenti több nevezett kettővel ismét növekedett. Valóban felhaborított minden igaz katolikus előtt, hogy papi személyek, megfélekedve hivatusukról, kicsinyes érdekből a saját egyházukat üldöző hatalomnak segédkezet nyújtanak ép akkor, midőn gondozásunkra bízott híveiknek az önmegtagadásban példát nyújtani köteleességök.

A nyitramegyei Udvarnokon f. hó 7-én a me-

TÁRCA.

ŐS BUDAVÁRA.

(Törökvilág Magyarországon.)

— A „Fejérmegyei Napló” eredeti tárcája. —

Lesz tehát jövőre két budai várunk. Az egyik a régi, túl a Dunán, a lánchíddal szemben, — ez az új — most épülő királyi palotájával, függő kertjeivel, melankolikus esendjével. Két főpíacian farkasszemét néz egymással az ébredő nemzet zászlós honvédja és egy elpusztult rendszer haladóki zászlóvivője. Ez a régi vár és ma már mégis ez az új. A régi bástyák csak itt-ott látszanak inkább diszúl, a régi bástyapakukat le-tördelte az új nemzedék és a királyi palotáját nem a sánc védi, hanem a nemzet.

A második budai vár szintén most épül. Oda építik a kiállítás tőszomszédságába. E héten tötték meg helyőn az első kapavágást. S ez a másik, ez az új budai vár, ez lesz a régi, az ősi vár.

Ős Budavára! Maga e szó is olyan, mintha üzenet volna a multból. Mintha ez volna az az üdvözlét, melylyel a magyar nemzet dicsőséges multja fűszöri a jövő esztendőben a szorgalmas jelent, mely megülve az ezredéves fennállás ünnepét, e nemzet minden kincsét odarakja a művelt világ elé:

— Ime, ez vagyok ma!

S túl a modern kupolás csarnokokon, rámutat az ősi viharlatta bástyafal közepén kiugró toronyra, melynek homlokán aranybetűkkel van kiverve: Ős Budavára — büszkén ejtve a szót:

— Ime, ez voltam a multban!

A mult és a jelen. Modern értekezés a

nemzet haladásáról a jelen versenyében, egy élni vágyó nemes harcra a lőtért, melyben a fegyver, az iparos szerszáma, a harcmező pedig a műhely. Ez a nemzeti kiállítás.

A másik, Ős Budavára, rege a multból, mit csengő rimbe szedett a lantos dalos ajka s pengeti hozzá kobzán azt a mélabus danát, mely lágyan sir, ha szerelmét dicséri, de esattogó viharba csap át, ha vészben a haza.

Ez a rege most válik valósággá. A kiállításon túl, az állatkert e célra szánt nagy területén építik fel nemzeti dicsőséges multunk emlékére Ős Budavárának egy részét, úgy, a hogy állott harmadfél századdal ez előtt, a török hódoltság utolsó napjaiban.

Nagy gondtal, fárasszót tanulmánytal, a mi elpusztult mű történelmi emlékeink gondos és fáradszótlan gyűjtésével már egy éve tervezik azt festők, művészek, írók és műépítésszek. Az ősi budai vár minden háza, minden épülete külön-külön tanulmány volt. Töredezett címerek vallanak gazdáikra. Az építkezés bizarr, sajátos, kevert. Régi uri magyar házak nyugodt egyszerűségét tarka színekkel, kiugró erkélyekkel, rácsos ablakkal aggatta tele a törökök megszálló serege.

A városbíró házában a budai basa székelt. A régi rác üzleteket örmény és arab kalmárok foglalták el, az utca közepéig terogetve portékáikat. A templomok tornyáról leverték a keresztet, hogy helyet adjon a félholdnak, harangszó helyett a muzszin vontatott kiáltása száll alá a toronyból. A piacokon tarkállik a kelet népe, vásárt csapva, prédát osztva.

Igen, valósággal így fog felépülni Ős Budavára, hogy visszatükröz-tíjék benne

ama kor élete, melyet a történelem „Törökvilág Magyarországon” néven nevez.

Mert nemcsak formákról, nemcsak épületekről van szó. Maga a vár házaival, bástyáival, mecsettő alakított templomaival, minaretteivel csak korhű keretűl szolgál majd annak az életnek, melyet a maga eredetiségébe, sajátosságába visszaadni törekvőnek azok, a kik magukra vállalták Ős Budavára felépítését és a nevezetes korszak életének bemutatását.

Nap-nap után más-más lesz a kép, mely a török hódoltság veszteljes napjait tükrözi vissza. Ma még diadalmas hadjáratról tér vissza a budai basa és serege rablónora fűzve hajtja maga előtt a rabságba korült népet. A janicsárok zenéje harsogva kíséri a gyűzedelmes hadakat. Holnap a mecsetbe száll a basa, hogy halát adjon Allahnak a diadalért. Bogláros bégei, szerezsen testőrei kísérik és meghajol előtte Ős Budavára népe. Harmadnapon már harci riadó veri fel a dőzsölő janicsárokat és a tört bástyaráseán hősi küzdelem után vonulnak be a magyar hajduk, a fél hold mellé tűzve a Szűz-Máriás magyar lobogót. És így tovább. A hadi képeket felváltja a budai polgárság akkori életének változatos megnyilatkozása. Vig szüretnek hangos zene-szóval, csengős, ekhós szekérral, vagy talán egy-egy gazdag budai rác lakodalma, ismét másnapon a budai városbíró választása és napról-napra újabb képekben mindaz, a mi jellemzi a kort és a benne élő embert.

Nehéz volna mindent felsorolni.

Korhű öltözetek, a régi világ zenéje, danája, művészek, jól begyakorolt énekes zenekarok és a látványosságokhoz szükséges, mintegy 300 gyakorlott közreműködő, gyalog és lóháton, lehetővé teszik, hogy e

gyebizottsági tagok választása alkalmából megesett, a botrány, hogy katolikus papok: *Kingyera* Károly ottani esperes plebános és *Bacsikády* Ágoston kisbábi plebános a kormánypart jelöltjei mellett nyilvánosan agítottak szemben a néppárt jelöltjeivel. Sőt Bacsikády a választást előzőleg, mint a megye jelöltje, jelölt társával, Janics körjegyzővel egy kocsin járta a falvakat, kijelentvén a választók előtt mindenütt, hogy ők a harmadik megyei jelölttel, a zsidó *Schey* báró gazdatisztjével együtt szolidárisak s a nép vallási indokból is bátran szavazhat rájuk. Így tévesztette meg katolikus pap a kath. népet; s ily módon lett győztes a liberális megyei kormánypart szemben a néppárttal.

A választás napján Bacsikády két társával behozván Udvarnokra a megtevéstől választókat, az egész kocsimenet (a zsidó báró összes fogatai) megállt a plebánia előtt, s a három jelölt, zsidókat, jegyzőket hisérve, zeneszóval vonult be a paplakba, ott elszállásolta magát s a társaság táncra perült. Így folyik a korteskedés katolikus plebániában katolikus papok részvételével a nép megbotránkosására. E látványra csakhamar összefutott a nép, itt-ott összeszorított öklét emelkedett a plebánia felé.

— Hát ez zsidó korcsma? — kiáltja a tömeg — Kinek higgyünk most? hiszen jegyző, zsidó és pap együtt verbudálnak! Most már mindegy, bárkire is szavazunk, menjünk hát, ahol inni adnak!

A nép hangosan becsmérlé a papságot oly szavakkal, hogy itt vissza sem adhatók; az nap este pedig beverte az esperes-plebános ablakait, így szerze magának elégtételt saját lelkesével szemben. Az esperest egyik paptársra, Paulovics Pál, a néppárt jelöltje, ismételtlen is kérve-kérte, ne menne lealább a nép szemeláttára szavazni a kormány jelöltjeire, s ne menne a választás napján a nép megtevéstésére a körjegyzők által rendezett nyilvános ebédre. — Nem tehetek másképp — ugy mond Kingyera — mert anyagi kárt vallanak s kitennem magamat üldözésnek. — Bacsikády meg zsidó patronusára, báró Scheyre hivatkozva eljárásában kijelentette hogy:

— Gratia! kapok tőle, nem tehetek másképp. Tehát, Krisztusban testvéreim! anyagi kedvezmény, kicsinyes félelem és hiúság legyenek azon mozgató erők, melyek egy katolikus lelkeszt az egyház ellenségei táborába csalják?

Ugyan mit mondunk oly honpolgárokról, ki a haza ellenségével cimborál és az erőgyűjtésben segélyért siet? Nemde, hogy az olyan hazaáruló! s

felvonulások, diszmenetek szem káprázató pompája, a várbeli épületek élethű keretével körítve, a leghűbb alakokban varázsolják elénk a mult e képeit.

Meszeszerű lesz a családás, a mint a látogató a legifjabb jelent oly fényesen visszatükröző kiállítás területéről kilép és egy hidon áthaladva, mintegy varázsütésre, a családásig hűven utánzött multban leli magát. Már Ós Budavár kapujában jancsárság, vagy a hajduk csapata fogadja és át lépve a boltos-íves kapun, elébe tárul a rég elmúlt idők nyüzsgő élete.

A piacon zagyva lármában egyesül a kelet s nyugat prédaleső népe. Nyirottfejú, marcona tatárok kínálják harárcsolt prédájukat. Nyalka kurd-lovasok rablott paripákra alkuszak Petneházy déleceg huszárjaival. A piaca nyíló utcák boltjainak arabs és örömeny kalmárok kínálják portékáikat. Oszlopos esarnokok aljában feketekávé szüresőnek az őszszakállu török urak s a csarnok előtt csengő dobosok mellett járják esős tancukat a bajaderek. Nehány házsal odább kuruc legények mulatnak a tárogató édes hangjainál.

De im egyszerre csend lesz. A műezzin szava hallatszik a minarett erkélyéről, az utca népet házaiba üzik kivont kardú jancsárok; megharsan a kürt, megszólal a dob és méltóságos lassúsággal vonul fényes kíséretével a meesetbe az utolsó budai basa...

Gyönyörködve nézi majd ezt a mai kor népe, összehasonlítva a jelent a multtal, melynek eleve emlékéül épül a magyar dicsőség szimbóluma: a magyarság államfenntartó központja: Ós Budavára.

J. VIRÁG BÉLA.

nem analog-e az eset, ha az Egyház szolgálja cselekszik hasonlóan? Szemben egyházával?!

Aki édes Anyának, a kath. Egyház emlőin táplálkozik, attól ezen édes Anya joggal megkívánhatja, hogy gyermekei ne hagyják cserben épen akkor, midőn ellenei körülveszik, üldözik s becsmérik. Csak haládatlan gyermek tulajdonsága, hogy addig ragaszkodik édes anyjához, míg azt dicsőség s jólét veszi körül, ellenben midőn baj, éri tüstént ott hagyja hűtlénül.

„Futni nem szép, de hasznos”, mondja a közmondás. Ti is testvéreim megszaladtatok még a kulturbare elején azon reményben, — amint magatok is beismertétek — hogy ily módon anyagi kárt nem fogtok vallani s nem lesztek kitéve üldözéseknek. Hát csak szaladjatok jó vitézek! Csak tovább így, mutassátok meg gondotokra bizott hivateknek, hogy kell az Egyházat, édes Anyátokat, önzetlenül s híven szolgálni! Csak bátran előre, a jutalom pályájára nem fog késmi! Hasskó „apátok” már is elnyerte; az aranyéremkereszt ott ragyog a mellén fényesen, reátok is legalább ennyi vár, de sőt több, mert ti az érdemszerzésben „apátoknál” még tevékenyebbek vagytok. Legyetek boldogok e földi jutalommal, de egyttal mondjatek le az igényről, hogy a testület, melyhez tartoztok, titeket valami nagyra becüljön.

Nagyon igaz, hogy a politika terén szabad államban szabad szólási és cselekvési joga van minden honpolgárnak, tehát a papnak is; de való az is, hogy társadalmi uton ily szempontból is minden testület s ennek minden egyes tagja szabadon hozhat ítéletet polgártársa felett. Ezen joggalmal véltem élni, midőn mint a papi testület egyik tagja, testületi tagtársaim felől nyilatkoztam.

Paulus.

Halad a néppárt.

Rakovszky István es. és kir. kamarás, a lipótmegyei néppárt lelkes vezére a M. Á. tegnapi számában érdekesen adja elő a felvidéki néppárt győzelmeinek okait. Ezek: Ernyedetlen, céltudatos, pihenést nem ismerő munkásság a papság és feltétlen fegyelem a nép részéről; továbbá a missziók, a melyek erkölcsileg regenerálják az elnanyagolt népet és kiragadják ezt a zsidó-liberálisok körmei közül, fölvez pedig kiveri a liberalizmus kezéből ennek főfegyverét: a pálinkát. Hatalmas fegyvere a néppártnak a sajtó is, nevezetesen a „Krestan” című néplap, továbbá fogyasztási egyletek alakítása, a választási lajstromok lemasolása és végül a papság sűrű érintkezése a néppel. Ajánljuk ezeket országszerte a néppártot szervezők figyelmébe.

Újabb híreink a néppárt haladásáról ezek:

Arvamegyében e hó 7-én a legtöbb helyen néppártiak választottak be a megyebizottságba. Így:

Jablónkán heves küzdelem után Palenik Károly és Jasurda András földművesek 146 szóval. A jegyző — spitzbernat 110 szavazatot kapott, Machay utbiztos pedig csak 90-et. Mutnyánszky főszolgabíró hallatlan terrorizmussal lépett fel. A néppárt bizalmi férfai közül a jablonkai káplán kiközösít, de a mint a káplán kiment a nép közé, a nép vállára emelte és visszavitte a szavazó helyiségbe. A főszolgabíró utóvégre is, hogy zavargás ne keletkezzék, kénytelen volt engedni és ezentul nem is zavarta a választás rendes lefolyását.

A trsztenai kerületben (szavaztak Chizsne, Hamri és Ustia) nagy többséggel megválasztott a néppárti Hadányak János 213 szóval, míg az ustiai jegyző csak 11 voksot kapott.

Lieszeken nagy küzdelem után a csimbovai káplán választott meg.

Lipnicán és Trsztenán is győzött a néppárt.

Borsodmegye. M e z ő k ö v e s d e n megválasztottak Pető M. József, Gáspár M. György, Molnár Márton és Gáspár Márton néppártiak.

E m ő d ő n Bartányi Károly r. kath. lelkes választott meg.

D i ő s g y ő r ő t t megválasztott a néppárti Kiss László róm. kath. lelkes és három liberális.

A p á t f a l v á n Szabó Antal, Vass Imre róm. kath. lelkes, Geilhoffer István néppártiak választottak meg.

J á k ó n Pollák Ferenc püspöki erdőmester győzött.

N a g y - D é m e n pedig Morócz Antal. **Mosonymegyéből** jelentik nekünk, hogy a megyei bizottság 79 virilista tagja közül 38, 79 választott tag közül pedig 53 néppárti, utóbbiak sorában 22 kath. pap van. A néppárt többsége tehát 14.

Nyitra megye. Tekintve a választások végeredményét, a néppárt 146 mandátum közül 46-ot nyert, 21-gyel többet, mint a mult választásoknál.

Pestmegye. D u s n o k o n Földváry Mihály kalcosai főszolgabíró ijesztgetései dacára, a ki még egy kanonok nevével is mert korteskedni, nagy többséggel a néppárti Kulenics Illés plebános és Lenhardt Antal káptalani erdőmester választott meg.

A j á s z - k e r e k - e g y h á z i kerületben e hó 9-én egy egész csomó liberális törvénytelenség után megválasztottak: Molnár Antal (néppárti) 113 és Székely Imre (liberalis) 96 szavazattal. A néppárti Sági Imre is 96 szavazatot kapott, de a sorshúzás Székelynek juttatta a mandátumot. A választás meg van támadva s ha megsemmisítik, ugy a néppárt győzelme itt fényes lesz.

Pozsonyvárosban e hó 14-én voltak a törvényhatósági bizottsági választások. Itt is liberális és néppárti jelöltek állottak szemben az összes kerületekben. A 48 mandátum közül hetet a néppárt nyert, még pedig Ferenc-József- városban (F ü l ö p Ferenc és H u b e r t Ferenc, kikkel együtt 7 liberális választott meg) és ötöt a Terézvárosban (B e r a n e k József, M a n g l Ferenc, D u r g u t h József B i f f l Gyula és G ö r g l Antal), a hol a liberálisok elenyésző kisebbségben maradtak. A liberálisok, minde erejüket feszítették meg és az összes rendkészekre álló szavazatokat (2349 választó közül 1395-öt) vitték bele a hareba, míg ellenben az antiliberálisok sajnálatosan szétforgácsolták erejüket. Az a furesa eset is történt, a mit különben nem sajnálunk, hogy az antiszemita „Westungarischer Grenzboten” nyiltan a liberálisok mellett és a néppárt ellen agított. De még furesább annál, hogy *Zandt Udön apát-plebános* a „Westungarischer Grenzboten” szerint *liberalis programmal megválasztott*. Ez az ur nyilván megirigyelte Bacsikádyék dicsőségét és Hasskó rendjelét, meg még néhány „liberális” papnak prépostságát. Így történt aztán, hogy az antiliberális választók zöme elkedvelenedve tartózkodott a szavazástól, így történt, hogy Pozsonyváros legjelesebbjei, a kath. ügy leglelkesebb hvei, mint dr. Schmitt Hugó, O t o c s k a Károly, Szabranszky János, B i t t ö M i k l ó s, dr. P r o t i e s J á n o s, J a n e s i k Ferenc stb. kisebbségben maradtak. Hogy mily csekély a részvét a közélet iránt Szilágyi Dezső városában, azt legjobban bizonyítja az a tény, hogy 2349 választó közül csak 1395 szavazott le, tehát alig 50%. Magától értetődik, hogy Szalavszky ur parancsára a hir—heát liberális apparátus itt is gőzerővel működött. Jellemző a liberalizmus hazug jellegét, hogy egy félhivatalos távirat nyomán a tegnapi budapesti lapok mind azt jelentették, hogy a pozsonyi néppárt teljesen megbukott, holott ez nem áll.

Somogy megye. N a g y b e r é n y b e n e hó 5-én megejtett megyebizottsági tagok választásánál a néppárt került ki győztesen az urnából. A kerület, melyhez 6 község tartozik, u. m. Nagyberény, Som, Ságvár, Nyim, Bábonny és Megyer községek

négy megyebizottsági tagot választott, egyet 3 évre, hármat 6 évre. 3 évre megválasztott B ő r z s ő n y i Antal kiliti plebános 85 szavazattal (néppárti), 6 évre pedig megválasztották: Keserő Béla, a veszprémi káptalan nberényi uradalmának ispánja 110 szavazattal (néppárti), K ő r m e n d y József ságvári plebános 96 szavazattal (néppárti). Megválasztott még hat évre a liberálisok egyik jelöltje, Kálmán Gyula ságvári ev. ref. lelkész 88 szavazattal, a kitől a néppárti Tóth Károly nberényi melnár csak kevés szavazattal maradt el, kapott ugyanis 81 szavazatot. Így tehát a néppárt többségben került ki, jöllehet az elnök, több néppárti szavazót visszautasított, mivel a szavazólajstromban nem foglaltatnak, jöllehet adófizető polgárok és adójuk megüti a rendes mértéket. Dícséret illeti még különösen a nberényieket, a kik mind néppártiak.

A d á n d o n szintén két néppárti választott meg s csak egy liberális tudott győzni e hó 4-én tartott választás alkalmával. Megválasztották: S e h r e i n e r János a veszprémi káptalan kiliti uradalmának ísztartója, L u k s z i c s Mihály kiliti bíró (néppártiak). A liberálisok részéről Gőzon Lajos ev. ref. lelkész kilitiről.

Szepesmegye. A lőcsevidéki kerületben e hó 11-én a néppárti Dideczky János és Mudrony Nándor választottak meg 132—132 sza azattal. A liberális jelöltek egyetlen egy szavazatot sem kaptak.

A márkusfalvi (3 mandátum), s ű m e g i (2 mandátum) és p á l m a f a l v i kerületeket a néppárt elhódította a liberálisoktól. Márkusfalván a néppárt 266 szavazattal a liberálisok csak 34-et tudtak összehozni.

M i n d s z e n t e n, *Csáky Albin gróf birtokán és lakhelyén három néppárti választott meg*, ugyszólván az összes szavazatokkal, mert a főszejgabiró csak 6, a jegyző pedig csak 1 szavazatot kapott.

Z s e g r á n mind a három néppárti jelölt győzött.

S z e p e s v á r a l j á n a 2 néppárti jelölt választott meg.

A szepesófalvi kerületben az ismeretes liberális mesterkedések dacára megválasztották Hillay Jakab alesperes 170, Göttmann Imre urad. erdész 167, Vagner Viktor plebános 167 és Chanat István gör. kath. plebánost 154 szavazattal.

K a c v i n i s a néppárt győzött.

Az említetteknek kívül e hó 11-én választott meg a néppárti jelöltek, mindenütt nagy többséggel:

L u b l ő n: Szlopovszky kanonok, Propser, Dubay és Dlugolinszky.

G n e z d á n: Glasz plebános, Hobortzky és Koszik.

P o d o l i n b a n: Pirhala plebános, Szlovik és Wengerszky.

L a p o s o n: Nyulassy és Kompánek plebánosok, Wadmanszky tanító és Bednarsik földműves.

S z e p e s - V é g h e l y e n: Tosehler püspöki főerdész, Mahanyecz, Gornay és Jendriehovszky plebánosok.

K á p o s z t a f a l v á n: Majeresak plebános, Belcsák minorita házfőnök és Montskó. Ezen kerületben Raisz alispán is fellépett, de fonyesen megbukott.

A néppárt az egész megyében 2—3 kerületet kivéve mindenütt diadalmaskodott.

Temesmegye. A néppárt két főembere, Blaskovich Ferenc és Krauszhaan Endre beválasztották a megy. bizottságba.

L i p p á n 3 kormánypárti mellett a néppárti Oprean Ferenc gör. kel. lelkész is megválasztott.

Választási visszaélések.

(—) Mai vezércikkünkben szó van azon brutális jogfosztásokról és törvénysérésekről, melyeket a Bánffy-kormány nem-

csak az orsz. képviselő, hanem a megyei választásoknál is praktizál, hogy tönkretegyje a néppártot. De, mint már eddig is láttuk, nem sikerül mindenütt, hanem Bánffy báró és Perczel Dezso a virtuozitásig viszik a szavazati jog szabad gyakorlatának brutális elnyomását, valamint a tisztújításokra gyakorolt törvénytelen befolyásukat. Csongrád, Hont, Nógrád, Pozsony, Pest, Szilágy stb. megyékben nyíltan kiadatot a jelszó, hogy 1.) kath. embereket, különösen pedig a papot a megyebizottságokba beválasztani nem szabad, 2.) a megyei tisztújításoknál pedig csak olyanok jelölendők és választandók meg, a kik vak, akaratlan eszközei a liberális rémuralomnak. Vezércikkünk erre vonatkozó részének illusztrálására hadd álljanak itt a következők:

A nyitrai megyei A b a - L e h o t á n annyira mentek a jogtiprásban, hogy Csemenczy megyei árvászeki elnök csendőrfedezet alá helyezte a néppárti szavazókat és a törvény ellenére visszautasította a néppárt bizalmi férfait, Zamoysky Jenő grófit és Schwertsing őrégi lelkészét.

T a r d o s k e d d e n az ottani takarékpénztár — bizonyára jó koncért — a kormánypárt szolgálatába szegődött, a menyében a hivatalos szavazólapok hátulján az volt olvasható: „Váltak a takarékpénztárnál kaphatók.” — Csunyaság!

P r e d m é r e n agyonittatták a népet s úgy vezették az urna elé a liberális jelöltre szavazni, mert a főispán kereken kijelentette, hogy az ellenzéki jelöltek nem szabad megválasztatnia.

Z e l t - H r u s t i n a námesztői főszejgabiró egymásután szétépte az ellenzéki szavazólapokat s gorombán kiutasította a a néppárti választóknak több mint negyed-részét.

N á m e s z t ő n (Árvamegye) gyalázatosan nevezhető módon dolgoztak a megye urai Vojticek plebános jelöltsége ellen. Rowland urad. erdész e hó 3-án összehíván a kerülethez tartozó Kruszelnica község lakosait, kijelentette előttük: Ha Klini plebános ellen szavaztok, elegendem nektek a 300 főtérítot, melylyel erdei kihágások címén tartoztok.

Z a k a m e n e n (Árvam.) azt a Tarnóczy-stiklit produkálták a liberálisok, hogy a néppárt 300-nál több szavazatot kisebbségnek deklarálták egy pár zsidó s vagy 15 erdődkai erőszakkal összefogdosott szavazot ellenében. A néppárt természetesen protestált ezen „választás” ellen, az említett okon kívül azért is, mert a választási elnök nem fogadta el a néppárt bizalmi férfait, a néppárti szavazólapokat pedig tömegesen szétépte és 60-nál több hamis liberális cédulát csuszatott be az urnába.

S z a k o l a r á l írják lapunknak, hogy Szalavszky főispán, a mint híret vette a néppárt Szakolcánj aratot fonyes győzelmenp, azonnal táviratilag magához hívatta a polgármestert, a kit nem a legbölcsebben fogadott. Aztán ott, Nyitrán nagybölcseken kísértették, hogy a választást meg kell semmisíteni, mert utólagosan egy szavazólapot összeragasztva találtak a másikkal. A megsemmisítés esetében bizonyosra vehető, hogy a néppárt még nagyobb többséggel győz.

T o r n á n (Abauj-Tornam.) úgy ment végbe a „választás” e hó 12-én, hogy a néppárti szavazócédulák a főszejgabiró, az elnök, a bizalmi férfiak szemeláttára kicséréltették s összetéptek. Utóvégre is a néppárti jelölt 95 szavazatot kapott, a liberális pedig 80, illetve szintén 95-öt, mert 15 cédulával több volt az urnában, mint a hányan lesavaztak. A választás megsemmisítettett. A nép elkeveredése leírhatlan.

A nyitrai mandátum igazolása.

Janits Imre hírhedt nyitrai mandátuma — használtassék általunk Bánffy báró saját külön magyar nyelve — a képviselőház IV. bíráló bizottsága által csütörtökön igazoltatott, a néppárt petíciója tehát vissza lett utasítva. Ne igazoltassék általunk, sok szó erre, csak annyi konstátáltassék, hogy a bizottságnak Bánffy br. által lejturalom adatott a törvény, a becsület, a tiszta parlamentarizmus, a szabadválasztási jog areul-espása.

Legjobban megbélyegzi a bizottság liberális többségének eljárását a három napig tartott tárgyalás legérdekesebb mozzanatainak fellemlítése.

D a r v a i Fülöp, a mandátum egyik védelmezője kereken tagadta a petícióban felhozott infamiáknak valódiságát. Szerinte sem az anyakönyvi kivonat, sem a halott kémi bizonylat nem bir törvényes bizonyítói erővel valakinek a halálára. A 345 visszautasítás közül a néppártot csak 237 illeti. Azon községi jegyzők megbüntetéséről, kik a személy azonosság igazolását megtagadták, a t ö r v é n y n e m i n t é z k e d i k. Nem is a Janits-párt izgatott, hanem a Zichy-párt (!), mert lelki fenyegetéseket használt.

M ő s z á r o s Károly, a mandátum nyitrai védője is Zichy-pártra erőlködik rábizonyítani az izgatást. (De hát akkor miért nem állították törvény elé az „izgatókat”?) Hosszabb pour-parler után dr. Günther Antal a következő jellemző szavakra fakadt:

— *Ha példát akarunk nyújtani arra, hogy a Nyitrán követett eljárás az egész országban szokássá és megengedett gyakorlattá váljék, a bizottság nem tehet mást, minthogy a tényállás felderítésére a vizsgálat elrendeli.*

Csütörtök délután 5 órakor hirdette ki a bizottság elnöke, H e g e d ű s Sándor a liberalizmus, a Bánffy-kormány gyalázatát: a bizottság inappellábilis ítéletét, mely szerint:

„A bíráló-bizottság sem a választás ellen beadott kérvényben, sem a tárgyalás során előadottakban nem találván semmi okot arra, hogy vizsgálatrendeltessek el, vagy a választás megsemmisítsék: a választás érvényesnek és Janits Imrét igazolt képviselőnek jelenti ki. A felek költségbeli igényei kölcsönösen megszünttetnek. Az ítélet a megokolással együtt a törvényes határidőn belül írásban ki fog adatni a feleknek.”

Ily értelemben szavaztak: Borne-missza Adám, Konkoly-Thege Sándor, Pálffy Elemér és Demkő: Magyarország legujabb gyászmagyarok, mig Frey Ferenc (nemzeti párti) és Barabás Béla (függetlenségi) a vizsgálat elrendelése mellett szavaztak.

Jellemzi a félhivatalos „Bud. Tud.” igazságszeretét, hogy teljesen elferdítve közölte a lapokkal Frey és Barabás szavazatainak megindokolását. Az indokolás teljes, eredeti szövegében így hangzik:

A vizsgálat elrendelését követelték:

1. mert a házszabályok 67. §-a) pontja alapján a csendőri többszörös kordonok miatt a választási szabadság teljes mértékben nem csak nem érvényesülhetett, de a törvénytelen módon korlátoztatt;

2. mert a 345 szavazat közül több mint 40—45 szavazatot törvényesen visszautasított-nak tekinthető nem lehet s így a körülbelül 300-ra tehető törvénytelenül visszautasítottak száma a Janits Imre által nyert 76 többséget mégyszeresen mulja fölül;

3. mert a házszabályok 67. §. b) pontja szerint nem annak kimutatása kívántatik, hogy igazoltassék, vajjon a visszautasítottak

ifj. Zichy János grófra akartak-e szavazni, hanem elégséges annak igazolása, hogy hány szavazó lett törvénytelenül visszautasítva, a mely szavazatok a 76 többséget képező számból leütendők;

4. mert a választási törvény 73. §-a szerint a névjegyzékben foglaltak közül a szavazat senkitől meg nem tagadható, már pedig a visszautasítottak névsorában lévő jegyzet szerint szavazati joguktól a névjegyzékben foglalt választók százával lettek elfogadható és törvényes indító ok nélkül visszautasítva;

5. mert kétségtelenül konstátálva van, hogy Janits Imrere elhalt választók helyett szavazatok lettek beadva;

6. mert a nevek helytelen leírása folytán csak azok lottek visszautasítva, a kik ifj. Zichy János grófra akartak szavazni, míg hasonló tévedések a Janits Imrere szavazóknál nehézséget nem támasztottak.

Igy például Család községben négy Lacza nevű egyén van, a kik a választói névjegyzékben Lairának is olvashatók. Ezek közül 3-at, mert Zichy-pártiak voltak, visszautasítottak, míg a 4-ik Lacza, a ki círó, Laira név alatt Janits Imrere leszavazott.

Ezen indoklás meggyőződöt minden elfogulatlan embert arról, hogy a bizottság többsége szavazatával aerculsapta a törvényt és törvényerőre emelte az erőszakot.

BELFÖLD.

— **A néppárt szervezkedése.** A nyitramegyei Tardoskedden a mult napokban nagy lelkesedéssel megalakult a néppárt. Elnökké Machovich Gyulát választották meg. — **Csáktornyan,** hol az új rend és a febr. 7-iki választás miatt nagy az elkeseredés, most véglegesen szervezkedik a dr. Major Ferenc székesfejevári t. főorvos által megalapított néppárt. — A veszprémegyei **Akán** nov. 10-én szervezkedett a néppárt véglegesen, azon fényes győzelem hatása alatt, melyet a megyebizottsági tagválasztásnál elért. — **Győrött** is készül a néppárt alakuló gyűlést tartani.

— **Horvátországban nem lesz egyházipolitika.** A horvát tartománygyűlés nov. 12-iki ülésén a bán Jakacsenics kérdésére azt a határozott kijelentést tette, hogy a kormány nem gondol a polgári házasság behozatalára. Ha igaz-e?

— **A választási jog elkobzása.** Várady Károlynak a képviselőház szerdai ülésén tartott beszédéből a választási jog elkobzására vonatkozólag a következő megdöbbentő adatokat közöljük, bizonyítékul annak, hogy a választók számának az idén történt fogyatkozására aránytalanul nagyobb, mint az előző években. Várady Károly sikerültlen polemizálva a belügyminiszternek idevágó tendenciósus ferditéseivel és konstátálván, hogy a most készült lajstromok ellen már is 7—8-szor annyi reklamáció érkezett be, mint az előző kormány éveiben, a következő adatokkal mutatja a tömeges jogfosztások terszeriségét:

	Választójoggal bírnak		kevesebb
	1895-ben	1896-ban	
Érsek-újvári kerület:	2400	1820	580
Vágvecsei	1714	1794	420
Vágújhelyi	1253	1097	156
Galgóci	1798	1141	657
Verbói	1442	1244	198
Nyitra-zsámbokréti	1815	1180	635
N-tapolcsányi	2392	1633	759
Szakolcai	2480	2295	185
Szenicei	2168	2066	98
Privigyei	2023	1730	293
	19985	16000	3985

Azonkívül csökkentek a választók száma: Hódmezővásárhelyen 700-zal, Temesvárott 195-tel, Kunszt-Mártonban 339-cel stb. 1894-ben 107, a folyó évben 769 reklamáció intéztetett a Kuriához.

— **Üzlet összeférhetlenség.** Bonca Miklós képviselő hírszerint a Ház bírálata alá bocsátja azt a kérdést, hogy az anya-

könyvi rendeletek kiadására nézve a belügyminiszterrel kötött üzlete nem érinti-e a képviselői összeférhetlenséget. Kétségtelenül érinti, mert a törvény szerint orsz. képviselő nem lehet, a ki szerződési viszonyban áll a kormánnyal, de ép oly kétségtelen az is, hogy a szabadelvűpárt tulitnői fogja magát a törvényen — nagy praxisa van ebben — és ki fogja mondani, hogy Bonca esetében az összeférhetlenség nincs érintve.

— **Képviselőválasztások.** Darányi Ignác földmívelésügyi minisztert a budai II. és Graevenstein Béla államtitkár a Harkányi Frigyes megkötésére következtében megüresedett faceti kerületben önérték ellenek hiányában egyhangulag fogják képviselővé választani. — A Prileszky Tádé elhalálózása folytán megüresedett *stomai* kerületben a néppárt ellenjelöltet fog állítani. A kormánypárt jelöltje állítólag Latkóczy Imre államtitkár vagy Rosszival István kanonok (?) lesznek. A néppárt a kerületben rendkívül erős és a nyitrai botrányok ismétlése nélkül a liberális jelölt, még ha kanonok is, biztosan megbukik.

A költségvetési vita.

A képviselőház esütörtöki ülésén Pá p Géza hosszú lére eresztett beszédében dicsőítette a kormány erkölcsait és elfogadta a költségvetést. Utána Batthyány Tivadar gróf hatásos beszédében sürgette a miniszterelnököt, hogy a képviselői összeférhetlenség szigorításáról törvényjavaslatot nyújtson be. A fuzói dolgában csatlakozik Szapáry Gyula grófhhoz. Ezután erősen kikel a választási visszaélések ellen, majd a vicinális vasutak tulságos burjánzását ostorozza. A kormány pacifikációsis törekvései sikertelenek, mert a belügyminiszter utasítását, mely szerint a házasulandók vallási kötelesegeikre figyelmenztendők, az anyakönyvvezetők nem hajtják végre. A kormány rosszul teszi, ha megakadályozza a kath. körök létesülését. A költségvetést elfogadja, de az appropriációt nem szavazza meg.

Pulszky Ágoston természetesen a költségvetés mellett tör lándzsát.

A tegnapi ülésen Ragályi Lajos ügyesen lerontván Pá p Géza néhány állítását, Dó esy Zoltán (nemzeti párti) kifejtette, hogy a kormány politikája nem egyéb, mint pénzügyi korteskedés. Valamint ő, ugy a függetlenségi Molnár Józsiás nem fogadja el a költségvetést. Utána Berzeviczy Albert, a kibes sokan Wlassics legközelebbi utódját látják, hosszú és nagy zajt keltő beszédében védte a kormányt az ellenzéki támadásokkal szemben. Ujra hangsúlyozta, hogy az egyházi vagyon szekularizációja nem képezi a kormány programját (1892-ben az egyházipolitika sem volt abban?) Különös vehemenciával nekitámadt a nemzeti pártnak, mely szerinte már nagyon messze eltért 1887-iki programjától. Pá z m á n d y Dénes a zágrábi botrányokból kifolyólag ostorozza a kormányt és nem fogadja el a költségvetést.

KÜLFÖLD

— **Ausztria.** A bécsi liberális párt már kiadta választási felhívását. Az antiszemita pedig élet-halálharcra készülnek. A konzervatív Hohenwarth-klubból a Lueger-ügy miatt 17 tag kilépett.

— **Franciaország.** A francia parlamentnek tegnapi ülésében az igazságügyminiszter, a szelsőbal pártnak óriási tetszése mellett törvényjavaslatot terjesztett elő, mert a parlament állást a pénzügyek terén való működésével összeférhetetlennek mondja ki. — A törvényjavaslat az illető képviselőknek és szenátoroknak két havi időt engedélyez arra, hogy képviselői mandátumjuk és pénzügyi állásuk közt válasszanak és a parlament tagjainak a büntető törvényre hivatkozással megtiltja, hogy akár nyíltan, akár titokban részt vegyenek érték kibocsátási szindikátusokban, vagy oly társaságokban, melyek az állammal szerződéses viszonyban állanak. — Ilyen törvényjavaslat sok parlamentre ráférne.

— **A török bonyadalom** egyre fenyegetőbb mérveket ölt a helyzet Konstantinápolyban kétségbeejtő, az egész birodalomból pedig egymást érik a rém hírek a keresztények lemészárlásáról. Híre jár, hogy a nagyhatalmak Ausztria-Magyarország közbenjárására a két pontban állapotok meg a török kérdést illetőleg. Egy hatalomnak sem szabad Keleten valamit a többiétől függetlenül kezdeményeznie. Minden lépést előzetes megbeszélés után együtt tesznek meg. Minden nagyhatalam hajórajt küld a török vizekre, de egyetlen egynek sem szabad a Dardanellákhoz közelednie. Mint Bécsből jelentik, Ausztria-Magyarország Seemann Károly lovag, császári és királyi ellentengernagy parancsnoksága alatt Levantéba egy hajó hadosztályt küld, a mely a Kaiserin Elisabeth (mint zászlóhajó), Tegothoff, Donlau és Meteor hajókból fog állani, Azonkívül a Sebenico és Taurus hajók jelenleg Smyrnában illetve Konstantinápolyban horgonyoznak. — Franciaország is küldött hadihajókat a görög tengerre.

Telefon-jelentések.

A képviselőház ülése.

A mai nap eseménye Apponyi Albert grófnak majdnem két óráig tartott beszéde. A nemzeti párt vezére fényes dialektikával, az argumentumok roppant bőségével és sulyával és hazafias hevével szónoki diadalainak egyik legszebbikét aratta ma. Teljesen lekötötte a ház figyelmét, az ellenzék pedig valóságos extazisba hozta, számtalanszor zugó taps és éljenzés szakította félbe a fontos politikai beszédét, melynek végén az egész ellenzék tüntető tapsviharba tört ki. — A karzat zsufolásig megtelt s a számos előkelő hölgy bizonyos ünnepi képet kölcsönzött a mai ülésnek.

Az sem hagyható említés nélkül, hogy az ülés elején, a nyitrai mandátum ügye szenvedélyes kifakadásokra provokálta az ellenzékot.

Az ülésről szóló tudósításunk itt következik:

A Takács Zoltán perének végtagyálása miatt a törvényszék elé mint tanu idézett Szilágyi Dezső helyett T e l e s z k y István 10 óra után nyitotta meg az ülést.

Az elnöki jelentések után

Hegedűs Sándor mint a IV. bíráló bizottság elnöke, a ház elé terjeszti a bizottság ítéletét, mely szerint J a n i t s Imre nyitrai képviselő mandátuma igazoltatik (Óriási zaj. Felkiáltások balfelől: Szegyen gyalázat, hogy ily választást igazolnak! Ilyen a liberális alkotmányosság!)

Perczel Béni jegyző folytatott az zaj közepette felolvassa a bírálóbizottság ítéletét.

Beöthy Akos: Valóságos zugprókátok! (Vajay István, Hoek János, E n d r e y Gyula közbekialtják: Halljuk a kisebbség véleményét is!)

Felolvastatik a különvélemény, mire **Elnök** végleg igazoltnak jelenti ki a mandátumot. (Felkiáltások balfelől: Szegyen gyalázat, hogy Janits elfogadja!)

Napirend előtt.

Szederkényi Nándor felszólal az ellen, hogy Crukovich és Jellasié horvát képviselők lemondása nem jelentetett be a Háznak. E képviselők a zágrábi klub pressiójának engedtek s ez sérti nemcsak az ő mentelmi jogukat, hanem az összes horvát képviselőkéit. Kéri az ügyet a mentelmi bizottság elé terjeszteni. (Helyeslés).

Beöthy Akos hasonló értelmű felszólalása után az ügy

Olaj Lajos indítványára 14 napi ha-

táridőn belül hozandó határozathozatal végett a mentelmi bizottságnak adatik ki.

Következik a költségvetés folytatós tárgyalása.

Sporzon Ernő elfogadja a költségvetést.

Matkovich Tivadar (függetlenség) sem szavazza meg a költségvetést s kifejti, hogy az egyházpolitika életbeléptetésére nincs a kormánynak sem ereje, sem képessége. *A néppárt nem küzd az igazság fegyvereivel (!) s a kath. papság csak a saját érdekeit védi, nem a népét. (?)*

Apponyi Albert mindenképp azon védelmet akarja bírálattal alá venni, melyet a kormány az ellenzék ellenében kifejt. Ez a védelem újra bebizonyította a kormány életre való képtelenségét (Zajos tetszés balfelől.) Nem sorolta fel, mit alkotott a liberális párt 20 év alatt, csak védte a kormány egyes intézkedéseit. Nem polemizál sem Pulszky ismeretes gyanúsításaival, sem Pap Gézával. Pulszky beszédéből egyáltalában nem is értett semmit (Durultság balfelől.) **Berzeviczy**vel szemben megjegyzi, hogy egyházpolitikai álláspontja ismeretes levén, nem fejt ki újra. **Berzeviczy** védi a kormány mezőgazdasági politikáját. De mit tett a kormány a mezőgazdasági válság enyhítésére? Hogy egyeztetni össze a kormány a szerencsétlen vámpolitikát és kereskedelmi szerződéseket az ország érdekeivel. Segélyezi a budapesti pénzpiacot, de a gazdákat elhanyagolja (Zajos: Ugy van! balfelől.)

Lukács pénzügyminiszter expozéjában nem tett említést a küszöbön álló kiegyezési tárgyalásokról. Ő (szó) szükségesnek tartja az önálló magyarjegybancot (Zajos helyeslés balfelől) és követeli a magyar hitel kellő figyelembevételét, a magyar ipar védelmét az osztrákkal szemben és a fogyasztásügy önálló rendezését. Hajlandó-e leszámolni a kormány az őrültségügyet?

A kormány politikájának legnagyobb hibája, hogy nincs rendszere. Félmilliárdnyi költségvetés mellett nincs egyetlen egy egészséges intézményünk. (Zajos helyeslés.) Beteg az igazságszolgáltatás, a megyei élet, a parlament. **Perezel** tagadja a választási visszaéléseket, de ő neki tudomása van számos visszaélésről. Hibáz a népi, miért nem jár joga után (Felkiáltások: Hiába reklám!) Erről is van tudomása. A háznak módot kellene találni a választási lajstromok összeállításának ellenőrzésére. Beteg a parlament is. Jellemzi ezt **Bánffy**nak szilágyosmolyói kijelentése, mely szerint **Bánffy** a szóharcba nem megyül. Sokan egy snájdig államférfiul talpraesett kijelentésének vélték ezt és meg is tapsolták [zajos derülttség balfelől].

Szapáry Gyulának beszéde első sorban nem ő neki szól, hanem a szabad- elvű pártnak, melynek mai keretei között új pártalakulás nem létesülhet. Pedig az új pártalakulás szükséges, de csak program bővítéssel. A liberális párt morov magatartása lehetetlenné teszi a Szapáry által óhajtott többség megalakulását. (Ugy van balfelől.) Fődolog ma az, hogy erős ellenzék jöjjön létre, a mely képes legyen elsőpörni a kormányt.

Ugron Gábornak sajnálattal kijelenti, hogy nem követheti őt. *Nem a 67-es kiegyezés rossz, hanem a 75-iki alap, melyen a kormány áll* (Zajos tetszés balfelől.) **Tisza** Kálmán 1875-ben sirját ásta a kiegyezésnek, midőn ezt csak tírt alapnak fogadta el. Nem a nemzeti párt, diskvalifikálta a kiegyezést, hanem a kormánypárt! (Zajos helyeslés balfelől.)

A kormány politikája a lemondás politikája. Bizonyítja ezt **Boros-Seles**, **Köszeg** és **Zágráb**. (Zajos tetszés a baloldalon.) **Zágráb**ban a kormány egy kis szócskát sem tudott a király szájába adni a zászlóbotrányok elítélésére.

Visszadallítani a kiegyezés sértettségét és szabadválasztásokkal utatnyitni az ország szabad akaratának: Ez

most a feladat. A kormány egész rendszere egészségtelen, romlott, korrumpált s ezért nem szavazza meg a költségvetést. (Szünni nemakaró taps és éljenzés. Apponyit sokan üdvözlük.)

Szünet után

Hely Ignác meginterpellálja a miniszterelnököt az iránt, hogy monarohiánk a török bonyadalmak tárgyában milyen állást foglal el az európai hatalmak között.

Tibád Antal a horvát-szláv-dalmát kiegyezésben előforduló közjogellenes kifejezések tárgyában szintén **Bánffy** bárót interpellálja.

Bánffy báró kijelenti, hogy legközelebb válaszolni fog.

Ülés vége 2 órakor.

A mezőgazdasági statisztika és a felekezeti tanítók.

(—c.) Az összes magyar lapok közül egyedül a „Fejérmegyei Napló“ tiltakozott (a nov. 9-iki számban) az ellen, hogy a felekezeti tanítók a tanítás kárára számítható ügyükön kívül használtassanak a mezőgazdasági statisztikai adatoknak november 20-án kezdődő összeszámlálására.

E felszólalásunkat előbb, mintsem remélni mertük volna, a kivánt siker koronázta.

A földművelésügyi miniszter ugyanis, mint lapunknak kijelentik, leirat után értesítette a törvényhatóságokat, hogy a felekezeti tanítók csakis a felelős egyházi hatóság beleegyezésével bízhatók meg a számláló ügyükök teendőivel, de azok közül is minden iskolából csak egy tanító alkalmazható, hogy a tanítás fennakadást ne szenvedjen.

Városi és vidéki hírek.

— **Cimadományozás.** Ő császári és apostoli királyi Felsége, a f. évi október hó 16-án Zágrábban kelt legfelső elhatározásával **K u t i** Márton székesfejvári székesegyházi kanonoknak, a sztrázskai, másképp Sztrázskai vagy nelzei címzetes prépostságot legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— **A főherceg köszönete.** **Frigyes** főherceg fenséges családjával Főherceglóban (Baranyam.) huzamosabb időt töltött az ősszel, mikor ez új örökséget birtokába vette. Az ottani postamester naponként kétszer személyesen vitte be a fenséges urhoz érkezett postáját. E szolgálatot **S c h i p p e r t** Nep. János postamesternek elutazásakor barátságos kézzorítással köszönte meg a főherceg, majd később 50 frtot utalványoztatott ki számára, a napokban pedig egy mellített küldött ajándékba a postamesternek. Aranyból készült, gyémánt kövek környezik **F. és I.** betűkkel, (Frigyes és Izabella) melyek a tün diszes kivitelben alkalmazvák.

— **Köszönetnyilvánítás.** Felkérünk a következő sorok közlésére: Mindazon rokonoknak, jó barátoknak és ismerősöknek, a kik szeretett fiunk, **Fodor** Ferenc ravatalára koszorút helyeztek és a temetésen megjelentek: hálás köszönetet mond a gyászoló család nevében **Gyurkovits** Alajos és neje.

— **Érdekes esküvő.** Pécsi levelezőnk írja: **O t t o e s k a** a **Lenke** f. hó 14-én esküdtött örök hűséget ifj. **B r á z a y** Kálmán földbirtokosnak **Pécs**re. Az esküvőn a **fun-gáló S z a u t e r** Antal görögnyeli plebános felfokolt beszédet mondott a házasság szent-ségéről s a hűségről. A szertartásnál **Kossut** h **Ferenc** is jelen volt.

— A kath. vallás meggyalázása.

S e i d e l Lajos rendőrkapitány szerdán délután kihallgatván **Braun** Miksát és a többi fiatal embereket, a kik jelen voltak a **Pongrácz-főle** kávéházban történt csunya botrányról, esőtörtőknél délelőtt pedig **F e s t e t i c h** **Bennó** gróf kir. tanfelügyelőt, **K e g l o v i c h** **Dezso** adótitstet és **L a u f f e n a u e r** **Ferenc** kereskedőt, mint a botránytanuit, az ügyet áttette az ügyészséghez, még pedig az 1878: V. tc. 190. §-a alapján. Az a hír, mintha az ügyészség még ugyanaznap visszaküldte volna az iratokat, nem felel meg a valóságnak, igaz csak annyi, hogy az ügyészség az 1869: XL. tc. 51. §-ának alkalmazása céljából a járásbíróshoz tette át az iratokat, a hol a vizsgálat már folyamatban van. Nyugodtan várjuk be a járásbíróshoz ítéletét, mert nem közlhetjük (ámbar a mai viszonyok között kiártnak sem tekinthető), hogy egy keresztény hivatalnokból álló hivatalban elnézéssel lehetnének ott, ahol a vallás durva profanizálásáról van szó! **Braun** Miksa tegnap szerkesztőnk előtt meglehetősen konfuzusban adta elő a dolgot s azzal mentegette magát, hogy olyan ittas volt, hogy nem tudta, mit csinál a miért is kénytelen valóban megtörténtnek tekinteni, a mit a tanuk a botrányról vallottak. A tanuk újabb állításai szerint **Braun** a cigányok zenéjéhez nem énekel az egyházat vagy a vallást gyalázó szöveget, hanem eredeti szövegét énekelte az illető egyházi dalnak. Ez természetesen csöppet sem enyhíti a botrányt s a legkisebb befolyással sem lehet az ítéletre. — Ezek után márcsak néhány szavunk van. Mult hétfői számunkban, a melyben először adtunk hírt a botrányról, méltó felháborodásunkban talán tulságosan erős kifejezéseket használtunk azon fiatal emberek ellen, akik tanui és a közhir szerint részesei is voltak a botránynak. Ujabbán **F e s t e t i c h** **Bennó** gróf és **L a u f f e n a u e r** **Ferenc** urak azt állították, hogy az illető fiatal emberek nem újráztatták meg **Braun** botrányát. Az illető fiatal emberek, nevezetesen **J á m b o r** **Zsigmond** zenetanár (a ki mellesleg megjegyezve nem katolikus, hanem ev. ref.) és **Weisz** **Henrik** könyvelő (a ki helyett a hétfői számunkba tévedésből **K o v á c s** **Dezso** ur neve került) előttünk és a nyilvánosság előtt is legnagyobb felháborodásunknak adtak kifejezést **Braun** minősíthetetlen stiklijé fölött. A rendőrség a legnagyobb szigorúsággal vezette a vizsgálatot s a felvett jegyzőkönyvnek, valamint az említett fiatal emberek előadása után nem lévén okunk kételkedni abban, hogy a botrányért csakis **Braun** Miksát terheli a felelősség, kötelességünknek tartjuk kijelenteni, hogy sem **J á m b o r** **Zsigmond**ot, sem **Weisz** **Henrik**ot egyéni becsületükben megsérteni nem akartuk, annál kevésbbé, mert a botrány előtt nem is ismertük őket. Viszont azonban hibájukunkat, felróunk úgy **Jámbornak**, mint **Weisznek** valamint a tanuknak is, hogy mindjárt a helyszínén nem tiltakoztak **Braun** stiklijé ellen. Ezzel önmagunknak, becsületünknek, különösen pedig a tanuk vallásuknak tartoztak volna.

— **Hogyan terjesztik a liberális sajtót.** A „Pécsi Közlöny“ igen érdekesen és teljesen hiteles értesülése alapján adja elő, miképpen csinál magának reklámot a „Pécsi Napló“ c. pécsi liberális napilap. E szerint a német-ürögnyi megyebizottsági tag-

választás alkalmával az ablakokon át a szobákba dobták a „Pécsi Napló” nov. 6-iki számát, de nem az eredeti, 8 oldalra terjedő kiadást, hanem egy csak 4 oldalra terjedőt, melyet külön terjesztés céljából nyomattak. A lap élén a „pappártáz” az ismeretes liberális jargonban szívalmázó „cikk” áll. — Így terjesztik a liberális sajtót.

Egyleti hírek. A szegénysorsu iskolás gyermekek között téli ruházat kiosztása a helybeli jótékony négyelet által a polgári leányiskola nagytermében f. évi november hó 21-én délután 3 óraker fog megtartatni.

Jótékony-ság. Felkérteünk a következő gyermekek közlésére: Schubert Emilné urhölgy a helybeli jótékony négyelet céljaira 10 frtot volt szives adományozni. Fogadjja ezért az egylet nevében haláláig köszönetemet. Székesfejérvár, 1895. nov. 14. *Reé Istvánné* jót. négyeleti pénztárnok.

Halálozás. Öszinte részvétellel vettük azt a gyászírt, hogy a moóri kapucinus rendház egyik érdomus tagja, Chlubna Benvenut atya, helyettes házfőnök, hit- és bölcsészeti tanár, hitazonok, s. lelkész és házi lelkiatya, hosszabb szenvedés után, 58 éves korában f. hó 14-én elhunyt. A boldogult hült tetemeit ma délelőtt 9 órakor tartott gyász-mise után helyezték a feltámasztás roményében nyugalomra. Ö. v. f. n!

Katholizált főurak. A „H-k” azon érdekes hírt közli, hogy Vay Gábor és Vay László grófok a református feloketról visszatértek a kath. vallásra. A főurak katholicizálásának főokát az idézett lap szerint egyedül az egyházpolitika által teremtett helyzetben kell keresnünk.

Egy polgári „eküvő.” Baranya-Baánról írják lapunknak a következő figyelemre méltó sorokat: November 12-én volt Baában az első polgári házasságkötés. Hat pár volt egyszerre. 12-én egy-egy pár rövid negyedóra alatt vőzött, mert már előző nap 11-én egy-egy pár (?) két óra hosszán adott dolgot Kusszinsky Ferenc községi jegyzőnek. A polgári rabbinus eljárás módjára igen kíváncsi voltam, de oda menni — botránnyul a népnek — nem mentem. Kíváncsiságomat a következőleg elégítettem ki. 12-én este megmentem az egyik lakadalmas házhöz, a hova hivatalos voltam. Vacsora előtt magamhoz kértem Pegg Antal vőlegényt és Leier Erzsébet menyasszonyt, hogy mondanak el a mi velük a község házán történt. — A vőlegény azt mondta: A jegyző ur kérdéseket intézett hozzánk és nekünk háromszor (?) azt kellett mondanunk, hogy igen, majd kezelt kellett adnunk egymásnak, s akkor leültünk és vártunk egy kis darab írásra. Ugyanmenny mondták el a menyasszony is a történetek. Ebből azt látom, hogy a jegyző ur épen úgy járt el a polgári szerződés kötésénél, mint a pap házasság kötésénél a templomban, még csak az kellett volna, hogy a Spitz-főle szalaggal a jegyesek egymásba tett kezét átkösse, s áldást mondjon rajuk. Pedig — ha jól emlékszem — van egy miniszteri rendelet, a mely határozottan megtiltja az egyházi szertartás majmolását a község házán! Ha az anyakönyvvezető ur tovább is így jár el, akkor csakhamar neveltség lesz ama végső szava a párokhoz, illetve a jegyesekhez: Ne gondolják, hogy ezzel eleget tettek vallásbeli köteleességüknek, hanem menjenek a templomba is. — A nép hangulata, hogy ez nem maradhat így soká, vigasztaló, de a megokolás már gyanus, mert azt mondják: Soká tart, fárasztó két helyre is menni; vajjon okvetlen kell a templomba is menni? stb. — A nép vallási meggyőződése nagyon ingatag a polgári kötéstől csak, mert szokatlan, azért látszik félni. — Elvárjuk papjainktól, hogy ne oly se hus, se hal fele beszédeket tartsanak a házasságkötéseknél, hanem itéljék el az új rendet határozottan s méltassák kellőleg a régi rend fenségét. Videant consules.

Pap Gábor utóda. Komáromból jelentik: A Pap Gábor halálával megürült szuperintendensi szék betöltése tárgyában Tisz a Kálmán főgondnok a kerületi közgyűlést a jövő keddre, november 19-re hívta össze Székesfejérvárra. A közgyűlés egyetlen tárgya: A dunántuli ev. ref. szuperintendens szék betöltése, melyre elren-

delik az egyháznak szavazását, a mi összesen 284 szavazatot tesz ki. Négy jelölt van: Czike Lajos öszvényi, Körmeny somogyi és Vályi Lajos negyedi esperesek, továbbá Antal Gábor ácsi lelkész. Minden egyházközség egy szavazattal bíró taggal vehet részt a választásban.

Áttérés a zsidó hitre. A liberális „Nagyvár” írja: Még a vallás szabadgyakorlatáról szóló törvény életbe sem lépett, már is akadt Ó-Becsén egy fiatal hölgy, ki róm. kath. vallásról a mózes vallásra óhajtott áttérni. Szándékát közölte is Fonyó Pál plebánossal. A plebános azonban kénytelen volt elutasítani, először azért, mert a hölgy nem ó-becei illetőségű, másodsor azért, mert az áttérést megengedő törvény még nincs életbe léptetve.

Felolvasó estély. A magyarországi könyvnyomdászok és betűntők egyletének „Székesfejérvári Önképzőköré” folyó évi nov. 17-én, a kör saját helyiségében (Lakos-főle vendéglő) felolvasással egybekötött estélyt tart. Az estély másora: Felolvasás, tartja: Bonitz Ferenc. — Bucsu dal, éneklő: Novák B. József. — Daisy bell, éneklő: Novák B. József, hegedűn kíséri: Palkovits Imre. — A kovácsok sztrájkja, drámai monológ Coppée Ferenctől, előadja: Glück József. Az estély 7 óraker kezdődik s a tagok által meghívott vendégeket szívesen látják.

Halálozás. Zsedelyi Mihály törvényszéki írnok, aki — mint mult számunkban írtuk — halálós ágyán tért vissza a kath. egyház kebelébe, súlyos és hosszas betegsége után e hó 14-én meghalt. Teme-tése tegnap volt, nagy részvét mellett, melyen a törvényszék bírói- és tisztikara Daróczy István törvényszéki elnök vezetésére alatt teljes számmal megjelent. Ö. v. f. n!

Uj olvasó-kör a megyében. A hivatalos lap mai számának közlése szerint a belügyminiszter jóváhagyta a sós kúti olvasó-kör alapszabályait.

A fő-fő dalai láma öve. Perczel Dezső belügy miniszter tudvalevőleg az állami anyakönyvvezetők feje. De azért nem adhatott volna össze egy párt sem, mert nem volt a törvény által előirt anyakönyvvezető díszöve. Most már a belügyminiszternek is van öve. A nemzeti selyemszalagból készült övön művészeleg van kihimézve az ország címere A rojtok igazi aranyból valók. A díszöv mintegy hatszáz forintba került. Az övet sárga bársonyokban ma adták át a belügyminiszternek a ki azt kevésbé ritkaságai közé sorozta. Honnyoit, qui mal y pense.

Dal a seregélyesi jegyzőről.

Héring Károly seregélyesi jegyző és anyakönyvvezető nagy ur és még nagyobb liberális (a zsidó-modern értelmében), mint ezt egyik jól értesült levelezőnk következő sorai ékesen bizonyítják: Héring Károly ur újabb hatalmas duzzadó érzetében jónak látta a szegény népet orszakoskodásával terrorizálni többi mint kollégái módjára. F. hó 12-ikén Fazekas István és Nyári Teréz, előtte házasság kötés céljából megjelent jegyeseket s tanuikat, azért, mert lelkészük utasítása szerint nem jelentek meg előtte menyegzőiesen, a vőlegény és a tanuk bokrétaisan, a menyasszony pedig koszorúval fején muzsikás násznép s nyoszolókkal, hanem egyébként teljesen tisztességes öltözetben: elkergette s ezt követelte, hogy ugy jelenjenek meg előtte, mint templomba menni szokás. Már most — mondotta — ő parancsol, nem a pap, annak úgy kell táncolni, mint ő akarja stb. A ki a seregélyesi spitzbernatot ismeri, elgondolhatja, hogy a jó ur mennyi mindent összehozott ez alkalommal a papság nagyobb

dicsőségére — — — Sem törvény, sem miniszteri utasítás nem követeli, mit a seregélyesi haruspit s néhány hatalmaskadó kollégája; világos tehát, hogy az ily eljárás megvetésre méltó hatalmaskodás, a papság sárral való dobálása s az egyház tekintélyének pelengéztése, sőt egyenesen büntetendő, hivatalos hatalommal való visszaállítás, s a miniszteri rendeletbe ütköző oly magatartás, mely a házasságkötést az egyházi szertartás utáztatának tüntetné fel s a házassulokat az egyházi összeadás igénybe vételétől visszatartaná. Ha az anyakönyvvezetők némelyike azt gondolja, hogy az előtők való nem menyegzőies megjelenés ok a házasságkötés megtagadására, adja ezt s a min. utasítás 586. §-a alapján írásban, majd tudni fogjuk ellene a törvényes jogvédelmet felhasználni; azzal pedig, hogy a felekek azt veti oda aktus után: *most már elmeheztnek a paphoz*, alig tesz eleget az illető törvény intenciójának. Ideje volna, hogy ha az illető felügyeletre hivatott közegek hatalmi körökön tulkapkodó spitzbernatjait erőmutatványait örömmel nézik, az ily pacifikáló művelet az ország házban interpelláció tárgyává tétetnek.

Fehér holló a jegyzők között. Baranya-Baánról írják lapunknak: E hó 12-én volt Baában az első polgári szerződéskötés, a házasság életre vonatkozólag. Hat pár beszélt össze s vártak egymásra, hogy együtt menjenek a herra „latári”-be (ha többet vannak — mondák — még se egy fél az ember). Az államosított községi tisztviselő meglegedett a tisztességes ruhával, mi több ez az díszreterre legyen mondva! — A kishírt elküldte a feleket, hogy jöjjenek már (8 óraker) mert különben nem jutnak el a menyegzői misére.

Fogolyszököttő éjjeli őr. Kiss József gyurói születésű bíai községi éjjeli-őr Patkó Ignác teloncot kísérté Pátyra, de utközben Patkó megszökött s ezért a pestvidéki törvényszék Kiss Józsefet fogolyszököttés miatt egy napi fegyházra és egy évi hivatalvesztésre ítélte.

A belvárosi rendőrbiztos figyelmébe. A hazaközlő napról-napra az utcára kidobott szemét s hulladékok sokszor annyira összegyűlnek, hogy egy a közisztaságot, valamint a közegészséget veszélyeztetik. Ilyen szemétdombot sok helyen lehet látni s a szeménum és ügyesség előtt már jó ideje ékeskedik egy határ, melynek eltávolítására senki sem gondol. Epen ezért a közönység érdekében is felhívjuk a belvárosi rendőrbiztos ur figyelmét, hogy közegeit utasítsa az utcák tisztában tartására.

A mezőgazdasági statisztika.

Székesfejérvártól nov. 20-án vési kezdetét a mezőgazdasági statisztikai adatok összeszámllása még pedig a következő beosztás szerint: 1. Városháztér, Szűgyény-Marich-utca; Nádor, iskola, sas és uri-utca Gyurcsik Márton. 2. Várkapu, színház, lakatos, rózsá, bassa, bognár, Szt-Imre és régi-megyeház utcák, Matter Mihály. Felügyelő Dieballa György. — 3. Szt-István-utca, Szt-István-tér, Városház-köz, kaszárnya, virág, Szarka-utca, megvetér, Nyéki Jenő. 4. Csatornapart, Vörösmarty-tér, papnövelde, lépesó, korház, kigyó, várkör-utca Denis Béla. Felügyelő Tomcsits Gyula. — 5. Ősz-utca, kigyóköz, zöldfa, csonka és salétrom-utca, Schváb Kálmán. — 6. Gáztelep, apácza-utca, déli-vasúti pályaudvar, gőzmalom-köz, dinnye, távirtda, gyümölcs és galamb-utca, Szeib István. Felügyelő Nemsits Gyula. — 7. Kert, új-utca, budai-ut, Széchenyi-ut, csákvári-ut, sárcsa, sóstói korcsma és csúzlak, Súlyom Lajos. 8. Széchenyi-utca, tanya-sor, Homok-hegy, Demkő-hegy, Maros hegy, Veizenfeld János. Felügyelő Ascher Ferenc. — 9. Havranek-tanya, János-futás, rácszerűk, Schmid-téglatele, Gauszher-tanya, palotai útálaton utász-ház, Simor, tolnai és sütő-utca, Verger Tamás. 10. Horog, jancsár, selyem-utca, kővágóhíd, fapiac, cserépa-köz, sziget, halász, csapó-utca, Vida Dezső. Felügyelő Mészáros Ferenc. — 11. Rác, szunyog, szömöce, tobak-utca, haltér, palotai-ut. 42. számig, Hoffer Lajos. 12. Palotai-ut 23—75. sz.

palotai sorompón kívül, szeder, rózsáliget, ligetsor, farkas és sar-utca. Velinszky Ferenc. Felügyelő Nagy Ignác. — 13. Malom-utca, sörháztér, Vendékhöz, templomköz, öreg-utca, Óváry Dániel. 14. Sörpince-utca Kalló és Purgermalom, Pényverő, farkas és Draskócy-tanyák, és Zámoly-utca. Almási Ferenc. Felügyelő Galambos István. — 15. Reseda, zámolyköz, forgó, csorda, berényi-ut, Csutora-utca, pestis-pincék, Auernbach Gábor. 16. Kert-alja, kecskemét, kecskemétsor, gyepmesterleptéglaház, Pausch Rafael. Felügyelő Langmár Gáspár. — 17. Vásártér, könyök-utca, könyökköz, szénátér, királykut. Lauserits Antal. Felügyelő Gebhart Bódog. — 18. Királysor, felső és alsó, gézmalom-major. Szabó János. Olaj-utca, Budai utvonlat, Erdőgőh Mihály. 20. Szőlőhegy, amerikai szállótelep, őrházak, budai-kamizsai, szőlői és nyugoti vasutvonalon, Knöbel Elemér. Felügyelő Almási János.

— **Megölte a pálinka.** Kabai József helybeli munkás annyira áldozott pálinka-ivási szenvedélyének, hogy rajta is megeseit, mint sok másan, hogy nemcsak egészségével, de életével is adózott átkos szenvedélyéért. A boldogtalan ember ma a palotai-utcai 38. számú koresmában annyira teleitá magát, hogy kórházba kellett szállítani, hol csakhamar meghalt. Ine egy szerencsétlen áldozata a mértéktelen ivásnak.

— **Egy Urá körzése.** A budapesti kirtörvényszék Urffy György szándékos emberölés kísérlete miatt vádolt egyén körzését elrendelte. Személyleírása: születéshelye Velence (Fejérmegye), 25 éves, róm. kath., nőtelen, loápoló, termete közép, arca hosszús, haja és szeme barna, bajusza kicsiny; különös ismertető jele jobb szeme felett vágási sebhely van, beszél magyarul.

— **Az anyakönyvi hivatalból.** Székesszeffvárott 1895. nov. 9-től nov. 16-ig született 5 fiú és 16 leány; meghalt 16 egyén. Házasságot három pár jelentett be, kik mindnyájan római katolikusok.

* **Ügyvéd kerestetik.** Egy vidéki városkába ügyes, agilis, katolikus, fiatal, tótul is beszélő ügyvédet keresnek s némi készpénzfizetés mellett, eléggé jövedelmező praxist is biztosítanak neki. Bővebb felvilágosítással szolgál a „néppárti“ orsz. közp. irodája Budapest, József-körút 31/b. sz.

* **Kiadó bolthelyiség.** Szt-István-utca 2. szám alatti (jelenleg Krausz-féle zálogház) bolthelyiség, nagy raktárral és két utcai szobával bíró lakással együtt 1896. évi január 1-től kezdve bérbeadó. (Esetleg a bolt raktárral együtt is kiadó.)

* **Végzett papnövendék,** ki évek óta tanítással sikeresen foglalkozik, jeles bizonyítványokkal, s a múlt tanévben is, mint nevelő főrangú családnál működött; nevelősegét keres katolikus főúri családnál. — Cim a kiadóhivatalban.

* **Egyházi szerek,** műhimzések, templomi és egyesületi zászlók, miseruhák keresztuti- és oltárképek, csillárok, fehérneműk, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánljuk Szűts és Társ a hibornok-érsék és Magyarország hercegprimásának udvari szállítóit. Budapest, IV. Kossuth-Lajos-utca. Árjegyzékeiket kívánatra bérmentve küldik.

Irodalom és Művészet.

— **Az „Ezer éves Magyarország és a millénniumi kiállítás.”** Ezen a czímen egy havonként kétszer megjelenő s 12 füzetre tervezett diszmu indult meg a „Röptében a nagyvilág körül“ cz. munkához hasonló alakban. A diszmu ezúljá nemcsak az, hogy a honfitársaink értékes albumot nyerjenek benne, hanem mindenkelőt az, hogy a hazai viszonyaink felől oly kevés tájékozottsággal bíró külföldnek bemutassa a millénniumi kiállítást, továbbá a főváros s az

egész ország épületeit s műkincseit, a m államvasutak mentén fekvő gyönyörű vidékeket a Kárpátoktól az Adriáig. E pompás képgyűjtemény magyarzó szövege a magyaron kívül német; angol és francia nyelven van közölve. A mű rendkívül olcsó, ára füzetenként 40 kr. Összesen 12 füzet fog megjelenni s minden füzet 14—16 képet fog tartalmazni. A munka kiadója, Laurencio Gyula vidéki megrendelői részére különös kedvezménykép kieszközölte a kormány támogatása alatt álló Millénnium utasítási és kiállítási Vállalatnál, hogy utazási és ellátási füzeteiket kedvezményes áron tetszés szerinti részletekben fizethető módon bocsájt rendelkezésre. Levélbeli megrendelések és pénzküldemények „Az Ezeréves Magyarország és a Millénnium“ kiadó hivatalához küldendők, Budapest, Teréz-körút 38. sz.

— **Befejezett diszmu.** Mintegy fél év óta az ország közönsége feszült figyelemmel leste egy diszmu egyes füzeteinek megjelenését, melyek ugy a kiállítás előkelősége, mint a bennök foglalt képek érdekessége, változatossága és páratlan szépsége által felülmúltak mindent a mi hazánkban ez ideig e nemben forgalomba került. A „Röptében a Nagyvilág körül“ című diszmu ez, melyet az Egyetértés kiadóhivatala hozott forgalomba s melyből most kaptuk meg az utolsó, 16-ik füzetet, melynek fénypontja egy kép a budapesti temetőből a Bathány-mauzoleummal és a Deák-mauzoleummal. A többi kép is egytől egyig érdekes s jórészt ritkán látogatott tájakról való felvétel. Megelőzünk az egyes címek felsorolásával: Washington szílfája és emlékműve Cambridgeben. — Vindy Point, Pikes Peak Coloradoban. — Szikla-lakások Mancos Canyonban, Arizona. — Az „Alcazar“, „Cordova“ és „Ponce de Leon“ szállodák Szt.-Agostonban Florida. — A De las Animas hasadék Coloradoban. — Szabadságcsarnok Philadelfiában. — A régi városkapu Szt.-Agostonban. — A három nővér (hegyecsucok) Cammore-ben Canada. — Royal Cerge Coloradoban. — Az óriási Gaizer kráterja a Yellowstone Nationál parkban. — A Hoehogy, Oregon. — Shoshone vizesés Idahonban. — Grand a Josemite völgyben (California). — „Wawona“ az óriásfa a Mariposaberekben, California. Ez a füzet is, mint az eddigiek, megrendelhető vidékre való küldéssel együtt 35 kr-ért az Egyetértés kiadóhivatalában, Budapest, papnövendék-utca 8, mely teljes diszkötésű példányokra is fogad el megrendeléseket 6 frt 50 kr-ával.

— **Tövisék és rózsák** cím alatt Nemes Antal képlán egy elbeszélő kötetet ad ki. Tárgyait a nép életéből veszi, részint komoly, részint kedélyes irányban előadva. Feltárlható lesz bennök a vallásos, a szép, a jó, a kellemes az erkölcsösen mulattatóval együtt s így nemcsak a művelteknek, de a falusi polgároknak is ajánlható, mint kedélyerítő és szórakoztató olvasmány. Az elbeszélő kötet 12—14 ivre fog terjedni, s folyó év december végével jelenik meg. Ára füzete 1 frt lesz, s megrendelhető a szerzőnél Tüskevárott.

— **Sűrű csillag rithán ragyog!** (Pongoti a kaszját) című, minden cigány zenekar által játszott divatos nótá „A föld buzdít, konkolólyt terem, hangulatos népdal a hirnevés francia szerző Yvon „Orient Express“ gyorspólkája. Brahms-nak egyik legszebb „Magyar táncza“ képezik érdekes tartalmát a „Zenélő Magyarország“ 22-ik füzetének mely jeles folyóiratot melegen ajánljunk minden zenekedvelőnek előfizetésre. Előfizetési ára negyedévre 1 frt s ezért 6 diszes zenefüzetet kap. Egyes füzet ára 20 kr. Előfizetheti a kiadóhivatalban: Budapest, Csengerly utca 62/a. és minden vidéki zeneműkereskedésben.

— **Könyv a közigazgatási reformról.** Czéh Antal aka. jegyző és számvető „A közigazgatás rendezése“ című művére hirdet előfizetést. Tulva levő, hogy a kormány mindenáron a

közigazgatás államosítását szándékozik életbeléptetni s szerző épen ezzel szemben, művében bebizonyítani iparkodik, hogy a közigazgatás javítását az önkormányzat fenntartásával is elérhetjük. A munka kilenc fejezetben 180 oldalra fog terjedni s előfizetési ára 1 frt 50 kr lesz. Szerző csakis azon esetben bocsájtja sajtó alá művét, ha a közönség kellő megrendelésekkel a tárgyi iránti érdeklődésének kifejezést is ad. Megrendeléseket elfogad Madarász Béla, a lyceumi könyvnyomda tulajdonosa Pécssett, legkésőbb nov. hó 25-ig. Ajánljuk az érdekesnek mutatózó munkát olvasóink becses figyelmébe.

— **Iskola, egyetemes kath. tanügyi folyóirat** nov. 15-iki 9-ik száma változatos tartalommal jelent meg. Mellözve minden más célt, csupán tanügyi dolgokkal foglalkozik és épen ezért ajánljuk a kath. tanítókat figyelmébe. Előfizetési ára egy évre 2 frt. Szerkesztője Bodnár Gáspár tanár, kiadója Reizer János könyvkereskedő Szatmáron, kihez az előfizetések intézendők.

— **A „Herkó Páter“** kath. élelapp folyó évi 45. száma rendkívül változatos tartalommal, igen sikerült képekkel és szöveggel jelent meg. Melegen ajánljuk a rövid fennállása dacára is már szokatlanul elterjedt élelapp olvasóink figyelmébe. A „Herkó Páter“ előfizetési ára egy évre 4, félévre 2 frt. Szerkesztője Markos Gyula, a Kath. Örtűzek ismeretes költője, kinek címére az előfizetési pénzek küldendők. (Budapest, szibárus-utca 7.)

Az ezredéves kiállításról.

A történelmi épületek belseje.

A kiállítás történelmi főcsoportjának pompás épületeit már belül díszítik, festik, csinosítják. Ez idő szerint a renaissance-épületeben folyik legjobban a díszítő munka. Itt négy nagy termet Huszka József tanár tervei szerint festetnek XVII. és XVIII. századi falfestésekből vett motívumokkal. Ez a díszítési mód egyik legkiválóbb specialitása lesz a magyar falfestésnek, amelynek emlékeit Huszka tanár évek hosszú során át gyűjtötte nagy szorgalommal. Magát a festést Gótz festő végzi a tervező professzor felügyelete alatt.

Az iparszarnok szobafülkéi.

A fa és butor ipari kiállítás csoportbizottsága a napokban foglalkozott a terület végeztetés beosztásával, azonban még most se végeztetett be teljesen, mert 25, nagyobbára fővárosi kiállító még ez ideig se nyilatkozott véglegesen, hogy az előjegyzett szobafülkét igénybe akarja-e venni, vagy nem. A csoportbizottság most felhívja ezeket a kiállítókat, hogy legkésőbbben e hónap 21-éig nyilatkozzanak, vajjon kívánják-e a fülkét, mert aki nem jelentkezik, annak hallgatását lemondásnak tekintik. Ezekben a szobán forgó szobafülkében lesz majd a legszebb és legszemrevalóbb butorkiállítás, amelynyiben teljesen berendezett különböző cölü és különböző ízlésű szobákat fognak itt bemutatni.

Az állatkert ingyenes megnyitása.

Köztudomásu dolog, hogy az ezredéves kiállítás igazgatósága kárpótolni iparkodott a főváros közönségét azért, hogy kedvelt sétáló helyétől, a városliget jó részétől megfosztotta. Az volt a terv, hogy az állatkertet ingyenesen megnyitják a nagy publikumnak. Ez a terv azonban — ugylátszik — dugába dőlt. Az „állat és növényhonosító társaság“ ugyanis azt hozta föl ellene, hogy az állatkert, mely amugy is kicsi s vasárnapokon és ünnepeken fizető közönséggel is tulságosan tele van, ha ingyen megnyitnák, teljesen tönkre menne, annyira elárasztaná a nép, főkép a megfélemezhetetlen elem, a mely kizsoronitá a jobb társaságból valókat is. A tiz krajcáros munkásjegyek egyébként a szegényebbeknek is hozzáférhetővé tette az állatkertet, azok ellen, a kik tiz krajcárt sem fizethetnek, se a növényeket, se az állatokat megvédeni nem lehetne. Az állatkertnek ezenfelül többféle szerződéses kötelezettsége van a jövő esztendőre s nagy bánatpénzeket kötött le, ha a szerződésnek meg nem felelna. Igy Hagenbeck Károly Csikagóban bemutatott állatseregletét hozza ide. Jacobson Krisztiánból, más világrészbeli népek és állatok bemutatására kötött szerződést;

Stefán Kálmán mérnök ballon captif-t mutat be, Bierenz benzín motort, Wolfinger Adolf állatszédő pedig szelídített vadállatait. Ezeknek hetvenezer forint bántópenz járna szerződés szegés esetére, miért is összesen 120.000 forint kárpótlást kér arra az esetre, ha az állatkert ingyenes megnyitása mindezek után is elkorlátozódik mutatkozóknak. Ezek után az állatkert ingyenes megnyitásának tervét alighanem elejtik, s ha lehet, más módon iparkodnak a nagyközönséget kárpótolni.

Országos tornaünnep 1896-ban.

A magyarországi tornaegyesületek szövetségének a millenium évében rendezendő nagy torna-ünnep közelebről érdeklő az ország minden tornászát és sportemberét. Ennek a nagyszabású ünnepnek a tervezete már elkészült, s az országos torna és sportbizottság legközelebb veszi tárgyalás alá. Maga a terv a következő:

Helye:

Az ezredéves kiállítás versenytere.

Idője:

1896. március vége, vagy június elseje. Közvetlenül a tanulók országos versenyé előtt vagy után. Két napon át, úgy, hogy a második nap ünnepre essék.

Első nap:

Délelőtt 9 órakor próba a kiállítási versenyterén.

Délután 4—7-ig Egyenkénti verseny ugyanitt és pedig 2 csoportban.

1-ső csoport: Korlát, távolugrás, függészkedés.

2-ik csoport: Súlyemelés, bakugrás, nyújtó.

Második nap.

Délelőtt 11 órakor Ünnepélyes közgyűlés a Szt-Király-utcai Nemzeti tornacsarnokban.

Délután.

1.) 3 órakor, az összes tornászok kivonulása katonai zeneszó mellett, a Szent-Király-utca, kerepesi-úton, Erzsébet és Teréz köruton, Andrássy-úton át a városligethe, minden egylet zászlájával és jelző táblájával.

2.) 4 órakor az összes tornászok felvonulása a kiállítási versenyterésre a szabad gyakorlókörhöz.

3.) Üdvözlő beszédek.

4.) Szabadgyakorlatok az összes tornászok által bemutatva.

5.) Elvonulás.

6.) Csapatornaszás.

7.) Versenyek: a.) kötélyhuzás, b.) gyorsfutás.

8.) Minta csapatornaszás.

9.) Hajító labdajáték mint verseny.

10. A győztesek kihirdetése.

11. Kivonulás a versenyteréről.

12. Diszvacsonya, a díjak kiosztása.

Közgazdaság.

Értéktőzsdéi heti szemle.

Lustig Miksa budapesti bankcég hetijelentése a „Fejérmegyei Napló” számára.

Budapest, november 15.

A „fekete” szombat megisméltódott; a frankfurti esti tőzsdén pénteken egy pár spekuláns, felhasználva a tőzsde csekély látogatottságát, forszírozva adott el sellenpárt hiányában könnyű szerrel lekiabálta az árfolyamokat 20—25 frttal a zárati kurzus alá. A szombati reggeli tőzsdén Bécsben a Wiener Bankverein és a tőzsdeterodák használták fel az alacsony frankfurti árfolyamokat; ugyanezekor Berlin, Páris és London is lángbaborult s a kétségbeesett hangulatról tanuskodó sürgönyök hatása kétségbeesett volt nálunk is. Az összes papírok hanyatlomlok hanyatlottak s az időközönkénti javulás idáig csak arra volt jó, hogy mérsékelje, nem pedig, hogy ellensúlyozza az óriási hanyatlásokat.

A budapesti tőzsde a válság előtti hetekben ugyszólván teljesen othagyta haussepozióit s ennek folytán a derout itt okozta a legkisebb veszteséget. Mindazonáltal ez a „legkisebb veszteség” is óriási.

Idáig a tőzsdén öt fizetésképtelenség

történt és pedig két ügynök és három kulisszi lett involvens.

A tőzsdén kívül állók közül már sokkal többet jelez fizetésképtelenné a fáma; különösen két szabadelvű párti képviselő s egy nyomdatulajdonos fizetési zavarairól beszélnek sokat.

Bánffy báró miniszterelnök két ízben. Dániel Ernő kereskedelemügyi és Lukács László pénzügyminiszter naponta jelentést tettek maguknak a helyzetről és utóbbi több ízben tanácskozott Kornfeld Zsigmondal (Magyar általános hitelbank), Lánczy Leóval (Pesti magyar kereskedelmi bank) és Beck Miksával (Magyar leszámítoló és pénzváltóbank). E tanácskozás eredménye az, hogy jelenleg még nem forog fenn bármilyen intervenció szükségse sem. A piac tekintetében nincs ok aggodalomra; az itteni intézetek elég erősek arra, hogy a helyzetből bármilyen követelményeknek is megfelelhettek.

Lukács pénzügyminiszter, mint biztos forrásból értesülünk, közölte a bankokkal, hogy pénzügyi esetén hajlandó őket nagyobb betéttel segíteni.

Pesti magyar kereskedelmi bank és a Magyar általános hitelbank különösen segélyre sietett a tőzsdének, úgy járadékokban, mint helyi érdekekben hathatók intervencióval állván utját a további áreséseknek.

A pénzpiac helyzete kevés változást mutat; a magánizskont egész 5 százalékiig hanyatlott; egyéb váltók járadékokban minőség és lejárat szerint 5—6 $\frac{1}{4}$ %,

Ezek után szolgáljon a situáció illusztrálására a következő árfolyam-táblázat a lefolyt hét eseményeiről:

	Nov. 7.	Nov. 9.	Nov. 13.
Magyar aranyjáradék . . .	120 ⁷⁵	119 ⁷⁵	119 ²⁵
„ korona	98.80	99.—	98.—
„ hitelbank részv.	464.50	442.—	434.—
„ jelzálog	280.—	259.—	257.—
„ leszámítoló	300.—	286.—	252.—
Villamos vasut	—	—	—
Rimamurányi	266.—	253.—	247.—
Oszták hitel részv.	386.75	368.—	366.50
Oszták államvasut	382.50	356.50	353.—
Déli vasut	108.50	99.—	98.—

A mezőgazdasági statisztika és a tanítók.

Mohácsról írja levelezőnk: Itt is befogták a r. k. tanítókat a statisztikai adatok összeírására az előadás s a tanítás rovására. Tíz r. k. tanító iskolájában van vakáció. Az az eredeti, hogy csak r. k. tanítókat mertek e célra mozgósítani, pedig Mohácson van szerb, kalomista, zsidó tanító is, úgy látszik mi katolikusok vagyunk a legtűrelmesebbek és jogaink védelmében a leglányhábbak. Nagyon sajnálatosnak kell tartanunk, hogy a győri megyéspüspök az oktatás rovására megengedte hogy a sopronmegyei kath. tanítókat vezéressék az adatok összeszámlálását.

Kedvezményezett szalámi-gyár. Darányi Ignác új földmivélségi miniszterről hamar bebizonyosodott, hogy csak frázisokkal, szép szavakkal dobálódik, tetteiben pedig nem az ország, a nemzet, hanem a liberális érdekesport érdekeit tartja szem előtt. Míg Magyarország gazdanépe súlyosan érzi a sertésvész miatt kimondott sertés be- és kivitel tilalmat és a sertéseknek a városokról való kitiltását, addig Darányi Ignác leiratott intézett a törvényhatóságokhoz, mely szerint Perlesz Józeff és társa budapesti szalámi-gyárhoz céznek, hogy f. hó 10-től 1896. március 15-ig Magyarország egész területéről, tehát a sertés-vészszel, orbanceal, száj- és körömfátással fertőzött s e miatt zár alá vett községekből is azonnali leülés és feldolgozás végett egészséges hizott sertéseket vasuton Budapestre, illetve innen főgatoru kocson Ferenc-városban levő gyártélepre szállíttasson. Hasonló kedvezményt kapott már előbb Del Medico-cég is. Az egészséges megértésére csak annyit jegyzünk meg, hogy

Del Medico szabadkőműves, Perlesz szabadkőműves és — Darányi Ignác is szabadkőműves.

Ismét három zsidó. Szenzációk letartóztatások történtek kedden a budapesti büntetőtörvényszéknél. Lauffer és Grünblatt posztónagykereskedő cég mindkét tulajdonosát Lauffert és Grünblattet, a kik csödbe jutottak 130.000 frt passzíval, Sárkány vizsgálóbíró a bécsi Kreditorenverein és a budapesti hitelőzödégyelet jogi képviselőinek feljelentése alapján kedden este hosszas kínos kihallgatás után letartóztatta. Haupt Albert vizsgálóbíró pedig Fassl Sándor posztókereskedőt tartóztatta le hasonló okból ugyancsak a fentemlített egylet panasza folytán. Fassl passzívái 65,000 frtra ragnak. A letartóztatások híre a főváros kereskedő világában „kínos” feltenést keltek. A vizsgálatot a bukkott kereskedők ügyében erőlyesen folytatják.

Mütrágya. A „Hungaria” mütrágyakénsav és vegyi ipar részvénytársaság jelentése Budapest.) Míg azonnali elszállításra csak szőlőtrágyára szóló kisebb rendelmények érkeznek, a tavaszi üzlet kezd nagyobb mérvet ölteni s a lefolyt héten már több jelentékeny rendelés érkezett a gyárakhoz szuperfoszfátra, thomas-salakra és chilisalotromra. Az árak nem igen változtak s vevőkre nézve igen kedvezők. További árcsökkenés, egészen eltekintve a tiól, hogy valószínűleg nem sokára javulás fog beállani, már csak azért is ki van zárva, mert különben a gyárak előnyösebbnek tartanak üzemüket beszüntetni, vagy legalább is tetemesen csökkenteni, mint állandóan veszteségre dolgozni. Ily eshetőség ellen azonban azon körülmény szól, hogy Magyarországon és a szomszédorszagokban is a mütrágyák fogyasztása állandóan emelkedik.

Jegyzések 1896. tavaszi szállításra a következők:

Kettős-szuperfoszfát	20—22 $\frac{1}{2}$	5.90	— 6.40 frt
Prima-szuperfoszfát	16—18 $\frac{1}{2}$	4.35	— 4.85 frt
V. ind. párolt esontiszt 4 1—3 25 $\frac{1}{2}$		6.15	— 6.40 frt
Hoyermann-f. Thomas-salak 18—20 $\frac{1}{2}$		3.35	— 3.60 frt
gyanaz	22—25 $\frac{1}{2}$	3.55	— 3.80 frt
Kálitrágya	20—25 $\frac{1}{2}$	2.60	— 2.75 frt
Ammoniak-szuperfoszfát 10—12 $\frac{1}{2}$ —3.5 $\frac{1}{2}$		5.10	— 6.20 frt
Kénsavas-káli	90—96 $\frac{1}{2}$	10.50	— 11.— frt
Chilisalotrom azonnali szállításra		11.65	— 11.20 frt

Az árak 100 kgonként zsákkal együtt elegysuly tisztasuly gyaránt az egyes állomások távolsága szerint értődnek.

Vasgálic I-a	3.05	— 3.20 frt
Vasgálic II-a	2.80	— 3.— frt
Bésgálic	23.00	— 24.70 frt

(100 kgként 50 kgos hordókban Budapestben.)

Állatnyavalyák. Bozsok és Cserdi (Baranyamegye) községekben, — mint nekünk írják, — a száj- és körömfájás, Darázs községben a sertésvész, száj- és körömfájás megszűnt, miért is azok a zárlat alól feloldattak.

Székesfejérvári piaci árak. 1895. november 16-án:

Gabona: buza 6.10—6.20, rozs 5.60—5.80, árpa 4.50—5.00, zab 5.50—5.55, kukorica szemes 4.—4.10, csősz 2.40—2.50, bab 8.50—8.60 frt métermázsánként.

Hizott sertés: könnyű 35—36, nehéz 36—38 kr. klgr. eleven súly szerint.

Módi piaci árak: nov. 15. Gabona: buza 6 frt, rozs 5.30 frt, árpa 4 frt, zab 5.50 frt, kukorica 4 frt, bab 8.20 frt.

Szerkesztői üzenetek.

Nagyon kérjük katolikus hit-rokonainkat, hogy csak olyan lapokra adják pénzüket, amelyek katolikus meggyőződésünket tisztelik. Ne támogassuk bűnrészességgel a zsidó sajtót, amely garasainkból palotákat emel-tet, de uton-útfélen pellengetre állítja hitünket és arcul veri katolikus hit-elveinket.

Dinnyés. Némi rövidítéssel közölni fogjuk. Mások a papírosnak csak egy oldalra tessék írni. — Fés E. Károly urak. Köszönjük és kérjük továbbra. Ondry letván érdek elvártunk ne használj. Lezz még egyszer ünnep a világon. Üdvözlünk. — Fekete Sándor. Közölni fogjuk.

AZ 'ANKER'

élet- és járadékbizt. társas.

Igazgatóság: Magyarország. vezérkép.
Bécs, I., Hoher-Markt 11. Budapest, Deák-tér 6. sz.
(Anker-Hof) (Anker udvar.)

Vezérképviselő:

Gróf Zichy Jenő, v. b. t. t.

Vezértitkár: **Ludassy Sámuel**.

Társaság vagyona 106 millió korona.

Eddigi kifizetések összege 173 millió kor.

Biztosítási állomány 430 millió korona.

Megtámadhatatlan kötvény. Múltányos feltételek.

Nagy nyeresemények. Biztosítás háboru esetére.

Felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselő, valamint a társaság összes ügynökei. Székesfehérvárott Bernstein és Kaldornál.

Fodrász-üzlet megnyitás.

Alólirott tisztelettel értesitem a n. é. helybeli és vidéki közönséget, miszerint a Szent-Ferenc-rendűtek épületében a püspöki palotával szemben lévő

Földes Ignácz-féle

borbély és fodrász üzletet

átvettem és azt a mai kor igényeinek megfelelőleg újonnan berendeztem.

Midőn üzletem

folyó évi november hó 16-án, azaz szombaton leendő megnyitását a n. é. közönség becses tudomására hozom, kérem pártfogását s egyszersmind biztosítom, hogy éveken át szerzett tapasztalataim és szakavatottságom érvényesítésével mindenkor törekedni fogok a n. é. közönség igényeit a legpontosabban kielégíteni és teljes bizalmát kiérdemelni.

Teljes tisztelettel

Gaal István,

borbély és fodrász.

Liebing Richárd toronyóra-gyár.

Liebing Richárd, a bécsi cs. kir. kereskedelmi törvényszék és a bécsi 13. ker. cs. kir. városi kiküldött járás-bíróság hitos szakértője és becsője

Bécs, ¹³/₁₀ Speizingerstrasse 66.

kizárólag csak toronyórákat készít, templomok, város háza., kastélyok, lak-tanyák, iskolák, gyárak stb. számára, a legújabb és legjobb konstrukciói szerint és szolid kivitelben. Hasonlóképen elvállalja toronyórák javítását is, községeknek pedig részletfizetéseket is engedélyez.

Költségvetések díjtalanok.

Dr. HUSZÁR ADOLF

FOGORVOS.

Minden fog- és foghübelegéseket gyógyít.

Teljesen rossz vagy benőtt fogakat és gyökereket a legújabb érzéketlenítő szerrel huz ki. Odvas fogakat arany, platina és emaillel plombál.

Gyökérfogat — egyes fogakat arany vagy kaucsuk foglaltal ép úgy egész fogsort — a természetesnek megfelelőt készít. Nem alkalmas műdarabokat kijavít.

Lakik: Székesfehérvár, iskola-utca, saját ház.

Rendel: d. e. 8—12-ig, d. n. 2—6-ig.

Tőzsdei megbízásokat

jutányosan és lelkiismeretesen eszközöl

Lustig Miksa,

bank és váltóháza Budapesten,
Váci-körút 43.

Megbízható információk.

TELEFON 1070.

ALAPITTATOTT 1885.

Templomi szövetek gyára.

Kitüntetve 1873.

Kitüntetve 1881.

DEILER JÓZSEF

templomi szerek gyára és templomi ruhák készítése

Bécs, VII., Zieglergasse 27.

Képviselő: BRÜCKNER FERENCZ.

Megrendelésre készítek minden templomi ruhát, p. o.

Casulát, Vecsernye-köpenyt, Dalmatikát, Velumokat, Stóliákat,

menyegzeteket, zászlókat stb.,

valamint egész ORNATUST a legkorrektebb kivitelben.

Templomi szükségletek.

Műhímezés.

Templomi ruhák.

Tudományos foggyógyászat.

„A fogak jól rágván meg az ételket, a gyomorra sokkal kevesebb munka jut az emésztésnél. Azért idült gyomorbetegségeket és a vérszegénységet sokszor gyógyított már meg a fogorvos.”

Mindenféle fog- és szájbetegségek alapos és tudományos gyógykezelése.

Plombálás (odvas és fájdalmat okozó fogak helyrehozása) arany-, platina- vagy emállal. Főleg aranyfombálásban alulirotnak dus tapasztalata van.

Zápfogak, melyeknek csak gyökerük van, ujonnan felépíttetnek arany fekgorona által.

Eelő álló fogak, melyeknek csak gyökerük van, műfogak által újra felépíttetnek úgy, hogy a természetes fogaktól nem lehet megkülönböztetni.

Hiányzó fogak helyettesítése amerikai műfogak által úgy, hogy a tökéletes rágás és szókijtés ismét helyre van hozva.

A fogkő — mely nagyjából oka, hogy a fogak idejük előtt mozogni kezdenek — eltávolítása a legcélszerűbb eszközökkel.

Foghuzás tiszta eszközökkel és érzéketlenítő szerrel az antisepsis szabályzata szerint.

12 évi praxis.

Dr. Ritscher Zsigmond,

egyetemes orvostudor, fogorvos és műfogász

Székesfehérvár, sas-utca 7. sz.

Rendelés: d. e. 8 — 12 óráig, d. u. 2 — 6 óráig.

Este kitűnő világítás mellett.

Selyem plús 1 frt.

Hazai gyártmányu női posztó minden színben 48 és 55 kr.

Legdivatosabb

női divatkelmék, kabát- és gallérok

eddig helyben nem létezett választékkal

divatáru-házunkat felszereltük.

Leghíresebb gyárostól

VÁSZON ÉS ASZTALNEMŰEK

RAKTÁRA.

DEUTSCH MANÓ és FIA.

Allandó kiállítás menyasszonyi fehérnemű kelegyőkből.

Hirdetések

a „FEJÉRMEGYEI NAPLÓ” rézére

felvételnek

Márián György könyvnyomdájában,

Székesfehérvár, Szt-István-tér 1.

hol is mindennemű nyomdai munkák a legzűlésebb kiállításban és legutányosabb árák mellett készíttetnek.

Hirdetmény.

A magyar osztálysorsjáték második osztályának húzása december 6-án kezdődik és december 14-ig tart.

Az első osztályban ki nem húzott osztálysorsjegyeknek ezen húzáshoz szükséges megújítása, minden további jogok elvesztésének terhe mellett, november 26-ig eszközölni és pedig kizárólag a sorsjegyeken jelzett elarúitónál.

Teljes sorsjegyek, melyek az első osztályban nem nyertek, a második húzásban résztvesznek a nélkül, hogy ezek megújításának szüksége femforogna.

Vételsorsjegyek — a míg a készlet tart — és pedig: egy egész sorsjegy 80 koronáért, egy tízed sorsjegy 8 koronáért és egy huszad sorsjegy 4 koronáért az ismert elarúitónál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.

Budapest. 1895. november 1-én.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatósága.

EGY MILLIÓ

1,000.000 korona nyerhető a legszerencsésebb esetben az államilag jóváhagyott

„Magyar Osztálysorsjáték“-on

melynek nagy nyereményhúzása

1895. december 6-14-ig ejtetik meg.

Vétel-sorsjegyek:

1 egész 40 frt   1 tízed 2 frt
1 fél 20 „   1 huszad 4 „

Biztonság okáért kérem a sorsjegyek küldését ajánlott levélben kérni. Az ajánlott levél portója fejében 15 kr., nyereményjegyzékért 10 kr., összesen 25 kr. fizetendő.

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utánvétellel is

Nyeremények

		Korona	=	Korona
1 jutalom	á	600000	=	600000
1 nyerem.	á	400000	=	400000
1	„	200000	=	200000
1	„	100000	=	100000
1	„	50000	=	50000
2	„	20000	=	40000
2	„	15000	=	30000
4	„	10000	=	40000
10	„	8000	=	80000
27	„	6000	=	162000
100	„	2000	=	200000
200	„	1000	=	200000
1150	„	200	=	230000
20000	„	100	=	2000000
21499	nyeremény		=	4.332.000

HEINTZE KÁROLY

főelárúitó.

Székesfehérvárott kapható: REICHARD MÓR főtőzsdéjében.

Budapest, Szervita-tér 3-ik szám.

Sürgöny-cim: LOTTOHEINTZE, BUDAPEST.

Hogy a tisztelt közönség különböző számú több sorsjegy birtokában nagyobb nyereménykilátáshoz jusson. — öt vagy minél több sorsjegy bevásárlásánál a sorsjegyeket egymástól teljesen eltérő számokat állítok össze tetszés szerinti egész, fél, tízed és huszad sorsjegyekből — a fenti árákon

Van

utánzott „TOKAJI COGNAC». Ezek ugyan nagyon olcsók, de ép oly rosszak és így még a legkisebb összeget sem érik meg. — Ezen értéktelen utánzatok könnyen felismerhetők, mert

1) nem az egyedüli és csakis Tokajban létező

ELSŐ TOKAJI COGNACGYÁRBÓL származnak,

2) ezen **TOKAJ VÁROS CZIMEREVEL** nincsenek ellátva:

BEJEGYZETT
AZ ELSŐ TOKAJI

VÉDJEGYE
COGNAC GYÁRNAK

TOKAJBAN.

Valódi csakis

TOKAJI COGNAC
TOKAJ VÁROS CZIMEREVEL

az

ELSŐ TOKAJI COGNACGYÁRBÓL, TOKAJBAN

a mely 1893|94. évben, mint hiteles közjegyzői okirat bizonyítja

725130 liter bort használt fel.

A fenti eredeti Tokaji Cognac kapható:

Ács Albert ur gyógyszerésztárában,	Kovács Pál	urnál,
Berényi Mór	Molnár Adolf	urnál,
Deutsch A. F.	Piský László	"
Destek Adolf	Róth Bertalan	"
Hoffmann Lajos	Reitmann Ignác	"
Imrich Viktor ur gyógyszerésztárában,	Schwarz S.	"
Karl József és Fia uraknál,	Reimitz Lipót	"
	Uj. Tótl Gyula urnál.	

Helyi ügynök: BERGMANN és FIA cég.

BÉRBEADÁSI HIRDETMÉNY.

Méltóságos gróf Esterházy Miklós Mária ur gesztési uradalmához tartozó, Győr m egyében, Gönyü község határában fekvő nagy-szent-jános puszta 3764 hold 1187 □-öl és kissent-János puszta 2697 hold 268 □-öl (1200 □-öles holdakat számítva) 1896. október 1-től kezdődő 12 évre bérbeadatik. A bérleti feltételek az uradalmi főtisztviségnél (Csákvár, Fejérmegye) megtekinthetők és kívánatra postán is megküldetnek.

Ajánlkozók felhivatnak, hogy az ajánlandó évi bérösszegnek 10%-át készpénzben bánatpénzül a magyar általános hitelbanknál (Budapest, V. nádor-utca 12.) gróf Esterházy Miklós Mária ur méltósága folyó számlájára lefizetvén, ajánlatukat ezen bánatpénz lefizetésére való hivatkozással, legkésőbb 1896. január 20-ig a bérbeadó gróf ur nak címezve (Csákvár, Fejérmegye) adják be. Bánatpénz nélkül beadott ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Bérbeadó fentartja magának, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon választhatson, esetleg ha ezek egyikét sem találná megfelelőnek, valamennyit visszautasíthat. Azon a jánlkozóval, kinek ajánlata elfogadatik, 1896. február hóban fog a szerződés megkötetni, az el nem fogadott ajánlatok mellett beadott bánatpénzek pedig legkésőbb március végeig fognak a jogosultaknak a magyar általános hitelbanknál rendelkezésükre bocsátatni. — Kelt Csákváron, 1895. november hóban.

A FŐTISZTSÉG.

Nyomatott Márián György könyv- és műnyomdája gyorsrajtjain Székesfejérvárott.

Vasuti új menetrend.

Érvényes 1895. szeptember hó 16-ától.

Székesfejérvárról Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 6 ó. 29 p.
Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 16 p.
Dél előtt 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul
Budapestre érkezik 10 ó. 9 p.
Délután 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 4 ó. 31 p.
Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 12 p. este.

Budapestről Székesfejérvár felé:

Reggel 7 ó. 5 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 16 p.
Délbe 2 ó. 25 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 27 p.
Délután 5 ó. 25 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 7 ó. 39 p.
Este 7 ó. 45 p. gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 10 p.
Este 9 ó. 25 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 11 ó. 33 p. éjjel.
Kelenföldről Győr felé reggel 8 ó. 40 p.
Kelenföldről Pécs felé reggel 8 ó. 30 p.

Székesfejérvárról Uj-Szőny felé:

Dél előtt 10 ó. teherv. szem. száll. indul
Uj-Szőnyre érkezik 2 ó. 46 p.
Este 9 ó. 32 p. személyvonat indul
Uj-Szőnybe érkezik 12 ó. 41 p. éjjel.

Uj-Szőnyből Székesfejérvár felé:

Reggel 3 ó. 41 p. teherv. szem. száll. indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 22 p.
Dél előtt 11 ó. 27 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 2 ó. 26 p. d. u.

Székesfejérvárról Nagy-Kanizsa felé:

Dél előtt 9 ó. 26 p. személyvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 1 ó. 39 p. d. u.
Délután 4 ó. 33 p. vegyesvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 8 ó. 44 p.
Este 9 ó. 17 p. gyorsvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 12 ó. 10 p.
Éjjel 11 ó. 43 p. indul
Nagy-Kanizsára érkezik 3 ó. 52 p. reggel.

Nagy-Kanizsáról Székesfejérvár felé:

Reggel 5 ó. 47 p. gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 39 p.
Reggel 10 ó. 0 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 2 ó. 10 p.
Délután 2 ó. 0 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. este.
Éjjel 12 ó. 15 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 16 p. reggel.

Székesfejérvárról Veszprém felé:

Reggel 5 ó. 20 p. vegyesvonat indul
Veszprémbe érkezik 8 ó. 1 p. reggel.
Dél előtt 9 ó. 34 p. személyvonat indul
Veszprémbe érkezik 10 ó. 59 p.
Kis-Czellbe érkezik 1 ó. 17 p.
Délután 1 ó. 35 p. indul
Veszprémbe érkezik 3 ó. 40 p.
Kis-Czellbe érkezik 6 ó. 36 p. este.
Este 9 ó. 27 p. vegyesvonat indul
Veszprémbe érkezik 11 ó. éjjel.

Veszprémből Székesfejérvár felé:

Reggel 4 ó. 19 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. 0 p.
Dél előtt 7 ó. 3 p. indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 30 p.
Délután 4 ó. 43 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 5 ó. 53 p.